

משך

תשא

חכמה

ועשית כיור כו' ונתת אותו כו' ונתת שמה מים. היה ליל ונתת בו מים, והעיקר דכל כלי שרת ראוי לקדש מהן ידים ורגלים וכמו שאמרו פ"ב דזבחים דף כ"ב, רק הקידוש ליל במקום הזה, מקום שבין אהמ"ע ובין המזבח, ובין המזבח משוך קימעה כלפי דרום, וזהו שאמרו בירושלמי פרק טרף בקלפי סוף הלכה ה' מתניתא פליגא הכיור והכן מעבדין פתח לה מקומן מעבדין, פירוש שאין מקדשין ידים ורגלים רק במקום הזה, ולכן כתב ונתת שמה מים שזה היה מעבד אף אם אין המים נחוגים בכיור, ודוק. וכן כתוב בעש"י בפקודי ויתן שמה מים כו': **ורחצו** אהרן ובניו ממנו את ידיהם ואת רגליהם. בבת אחת היה מקדש ידיו ורגליו, בשורת שער אפרים סי' מ"ח הקשה מהא דמגילה אי הוה כתב את יום י"ד וע"ז כדקאמרת השתא דכתיב ואת כו' אחא את ופסיק, ועיין מרובה דף ס"ה בזה, והג"ל עפ"י מה ששינוי בספרי פרשת קרח פסקא קט"ז שאכילת קדשים כעבודה למיטען קידוש ידיו, אי מה להלן קדוש ידיו ורגליו אף כהן ידיו ורגליו, אמרת מקום שלריך ידיו ורגליו כו' מקום שאינו לריך אלא ידיו מקדש ידיו, ולכן אמר ירחנו ממנו אהרן ובניו את ידיהם, בין לקידוש לעבודה בין לקידוש לאכילה, ואת רגליהם לעבודה, ולכן פסיק קרא, ועיין פ"ק דזבחות דף ו' ורבנן אידי דהא קדושת הגוף והא קדושת דמים פסיק להא והדר ערביה ודוק, ודע דדוקא אכילת קדשים במתנות כהונה בעי קידוש ידים מן המורה, אבל לא אכילת קדשים לבעלים ישראל, דזה רק מתקנת שלמה כדאמר בפ"ק דשבת, והבן: **ואר** בני ישראל הדבר לאמר שמן משחת קודש יהיה זה לי לדורותיכם. נראה דכוננו על מי שיכול להמשה לדורות, אבל במי שאינו יכול להיות נמשך גדולתו לדורות בזה אינו נמשח בשמן המשחה, ומש"ה אין מושחין אלא מלכי בית דוד בלבד, דמלכי ישראל אין יכולת להמשך מלכותו לדורות, וכמו שכתב רבינו משה בהלכות מלכים דרך עד ארבעה דורות כמו ציהוא, ולכך שאל נמשח משמן המשחה (עיין רש"י ותוספות כריתות) דהיה מלכותו נמשכת לדורות לולא חטא בגלגל כמו שאמר שמואל שם. לכן מי שיכול להמשך גדולתו לדורות זה נמשח בשמן המשחה, ועיין היטב בכריתות ובירושלמי שקלים ודוק.

קדש הוא קדש יהיה לכם, פירוש אף בשעה שהוא לכם ג"כ בקדושתו קאי, וכמו דאמרו בכריתות דכה"ג שנטל משמן המשחה שג"ג ראשו

ונתן על בני מעיו שחייב יעו"ש דמפיק משמן משחת אלדיו עליו:

ויאמר ד' אל משה כו', הנה בשמן המשחה כתיב לאמר אעפ"י שלא הוכשר רק בשמן ששעה משה לבד ובקטרת שהוא לדורות לא כתוב לאמר, ונראה דמעלה עשן היה לריך להיות בקטרת בכל יום כמו דכתיב בחמרי כי בעשן אראה על הכפרת וכסה ענן הקטרת כו' ולא ימות כו', ובקטרת שהקטיר משה ב' ימי המלוואים לא היה מעלה עשן, שעדיין לא נראה הכבוד על הכפרת שכלל יום הקימו ופרקו, ולא היה עליו רק קדושת צמה כמו שכתבו תוספות בע"ז ל"ד, לכן לא כתוב לאמר, היינו שלדורות יהיו לריכים מעלה עשן מה שלא הוזכר עכשיו, ועיין יומא דף ר"ג ובתוספות ישינים שם ובמל"מ ודוק.

ואת השולחן ואת כל כליו ואת המטרה ואת כליה, ולהלן גבי עשייה כתוב במטרה כל כליה, ובשולחן כתוב ואת כליו, נראה דהכלים של המטרה היו הרבה גביעים כפתורים ופרחים ונרות ומחמות' ומלקחיו, אבל רובם היו קבועים במטרה עלמה בגופה (ובנרות פליגי מנחות פ"ח) ולכן בעשיית מטרה כתוב כל כליה ובשולחן ואת כליו, שכלי המטרה היו מרובין משל שולחן, אם נחשוב גם המחזבין למטרה, אבל במשיחה הלא כלי השולחן שאין קבועין בשולחן כלל היו רבים מכלי המטרה שאין קבועין ובמטרה הקבועים במטרה נתקדשו במשיחת המטרה עלמה נתקדשו גביעים כפתורים ופרחים ונרותיה לא כן בשולחן שכולן קבורותיו וכפותיו וקשותיו ומנקותיו לא היו קבועין בשולחן והיו לריכים משיחה לעלמן כל כלי (וכמו בגדי אהרן), לכן המה הרבים מכלי המטרה שאין קבועין בה לכן כתוב ואת השולחן ואת כל כליו ובמטרה רק ואת כליה ופשוט:

קח לך סמים, אמרו כו' קח לך משלך יעו"ש ריש יומא דף ג' ובויקהל אמר והנשאת הביאו כו' ואת הצבס ואת השמן למאור ולשמן המשחה ולקטרת כו' ולא נזכר שהם הביאו למשה, ונראה עפ"י מה דדריש פרק יוה"כ נשאת ממש שהם העניינים שהביאו בדרת המן והמן היה בזכות משה כמו שאמרו בתענית (פ"א) לכן הוי כמו שלקח משל עלמו ודוק:

ואת שמן המשחה ואת קטרת הכמים לקדש כו', נראה למ"ד דריש יומא, דכל שנאמר בו קח לך היה משל משה, איכ שמן המשחה וקטרת היה משל משה, לכן אמר שלא יעשו לזורך משה, ומשה ימסרם ללבוז אחר זה כשהן מפוממים, רק משה ימסור הכשמים

הוא לאו בר קיימא הוא ומיתתו טובה גדולה לו:
ופכן חזי כי בכל חייבי מיתות, רובם עריות, ע"ז
 רליגיה, שכולם אין מתרפאין מהם, לכן
 לא הזכיר זה הענין רק בשבת, וגדולה מזה מלאנו
 לראב"ם שהרודף לחלל שבת מילין אותו בנפשו
 חפ"י שהרודף אחריו והסורגו יחלל שבת בהריגתו.
 היינו שזה הרודף לחלל שבת הוא רודף לחלל במדר
 ובמעל ולשקר בעדות שמו הגדול יתברך, אבל הסורגו
 הוא מחלל שבת כדי לקדש שמו יתברך, וחלול שבת
 אינו רק הזדון והשקר בעדותו של הש"ת, ולכן שבת
 לחולה הוא כחול לכל דבר שהוא כדי שיתקדש שמו
 יתברך ע"י ישראל הם המקדישים הם המעריצים שמו
 יתברך ומודיעים בעולם קדמותו והשגתו והמליאו
 הכבדים במכוון, ואולי פירושו דקרא לראב"ם מחלליה
 היינו מי שרודף לחלל השבת מות יומת כדי שלא
 יחלל השבת דבעושה מלאכה כתיב אחרי כן כל
 העושה בו מלאכה יומת, ועיין תוס' סנהדרין דף
 ע"ח ע"א ודוק:

ישמרו בני ישראל את השבת לעשות את השבת
 לדורותם וכו'. הנה לשון עשייה על השבת
 שהוא על העדר המלאכה ובטול העשייה זר קלתי.
 ועיין במכילתא ודריש ר' אליעזר לעשות את השבת.
 היינו כמו ביום השבת, ופירושו לקיים את שמירת
 השבת גם מילה שהיא לדורות ברית עולם ביני ובין
 בניי אות היא לעולם, שאות וברית לדורות נאמר
 במילה פ' לך, וכזה דריש גם רנב"י בריש פרק ר"א
 דמילה יע"ש, ובה א"ש מה דקאמר קודם בלשון
 נוכח ושמרתם, וכאן בלשון נסתר ושמרו כו' ביני
 ובין בניי לדורותם הכל בלשון נסתר, כי על מילה
 קאי ואותן שטולדו במדבר לא נמולו כי לא נשבע
 להן רוח לפנותי לכן אינו אומר בלשון נוכח, כי
 הנכחים לא נמולו, יעוין ריש פרק הערל ודוק שם
 ברש"י ובתוס', ואכמ"ל.

ויהנה ביתרו נאמר ששת ימים תעבוד ועשית כל
 כו' ויום השביעי שבת לך, אלקיך, ובתשא
 וביקאל נאמר ששת ימים יעשה מלאכה, תעשה מלאכה.
 ופירושו רז"ל במכילתא בזמן שעושין רלונו של מקום
 מלאכתן נעשה ע"י אחרים כו'. וזה מודקדק דבתשא
 וביקאל נאמר יהיה לכם קדש, קדש הוא לכם, וזה
 כמו שאמרו שהשבת מוספת קדושה לישראל, ובזמן
 שעושין רלונו של מקום והשבת מוספת קדושה לישראל
 לכן מלאכתן נעשה ע"י אחרים, לא כן ביתרו לא
 נאמר קדש בשבת, וזהו בזמן שאין עושין רלונו של
 מקום לכן כתיב תעבוד כו', ועיין ירושלמי פרק
 אלו

הנשמים והסממנים לזכור והם יעשו לקדש.

ויהנה בגמרא דילן אמר דמחליתו של קמחון בשם
 ר"ן והיה זה לחלאין מפני ההכרעות, אמנם
 בירושלמי שקלים פ"ו ה"א מפרש דמחליתו של משקל
 מר דרוד שהיה חמש מאות ולא היה קמחון בשם
 זכורו רק ר"ף יעוין במהר"א פולדא שם, ונראה
 דלזה המיד יתכן דשניהם אחת, דקמחון בשם היה
 ת"ק שקלים, רק דר"ן היה של משה, והר"ן השניים
 היה משל זכור, ולפ"ז לא היה במשקל הסממנים רק
 ר"ן משל זכור ואלף ות"ק משל משה, נמלא דשל
 זכור היה חלק הששית מכל המשקל, ואולי משום
 דהמשכן כן הארון ושני מזבחות ושולחן ומטרה וכיור
 שמשחם היו ששה דברים, (היינו שני מזבחות בחדא)
 ונשאר לדורות למשוח רק הכהנים בלבד, שזה ג"כ
 חלק ששית, לכן חלק ששית זה משל זכור, ואלף
 ות"ק מניס היו משל משה ור"ן משל זכור, שממנו
 משחו לדורות, ודוק היטב.

ישמרתם את השבת כי קדש היא לכם מחלליה
 מות יומת כי כל העושה בה מלאכה
 ונכרתה הנפש ההיא, הזרות מזבחי, שתולה החמור
 בקל ולכן הוליו שמואל בשבת דף ע' למדרשה
 אשוגג ומות יומת בחטאות, ולכן אמר מות יומת כי
 כל העושה בה מלאכה ונכרתה, שכלל גדול הוא כל
 דבר שחייבין על זדונו כרת חייבין על שגגתו חטאת
 וז"ל, אך פשטא דקרא נראה דאמר, דלא ייהיה לפלא,
 הלא השבת גופיה נדחית מפני פקוח נפש אחת
 מישראל, והרי היא קלה אף מפני ספק פקוח נפשו
 של אדם ומי שעובר על השבת נהרג ונסקל, אכן
 דאמת קדושת השבת נדחית מפני נפשו של ישראלי,
 כי אם אין ישראל ליכא שבת בעולם ומי יעידו
 על שביתות השם ממעשיו ועל קדמותו בעולם, אכן
 אם הישראלי לא שמר את השבת הוא גרוע ונכזה
 אף מן הבהמה ונסקל וזה כפרתו, כי גם אם אינו
 נסקל נפשו נכרתה מן הקשר האומץ אשר קשורה
 כנסת ישראל בד' ובתורתו ומיתתו טובה גדולה לו
 וכמאמרם ז"ל כל המומתין מתדיין מיתתו תהא כפרה
 על העון הזה עיי"ש, וזה שאמר ושמרתם את השבת
 כי קדש היא לכם היינו שהיא נחונה לכם ואחם העיקר
 והיא הטפילה לכם [וכן דריש רנב"י יומא פ"ה ובמכילתא]
 ועושין כל תרכיהם בחולי שיש בו סכנה בשבת, כי
 אם אין ישראל מי המה המקדשים אותה, ואעפ"כ
 מחלליה מות יומת, כי המחללה הוא נשפל ממעלתו
 וחלל ברית קדוש שהיה בינו ובין השם, כי כל העושה
 בה מלאכה ונכרתה הנפש ההיא מקרב עמיה, אי

ואלו קשרים ודוק:

עשו להם עגל מסכה וישתחוו לו ויזבחו לו ויאמרו כו'. בגמרא פרק ד' מיתות דף ס"ג אמר ר'איתקוש ר'איתקוש לחייב על אמירה מיתה יעו"ש. ולפי' יהבן דכאן הראה לו שישבור את הלוחות, שמוטב שידוני כפטייה בסיוף כדין מיתת בני נח ואל ידונו כאשת איש. ישראל בעקילה על ע"ז ולכן אמר לו שעשו עגל מסכה. ישראל אינו עובר רק בלאו גרידא ולוקה, וכן נח חייב מיתה כדאמר דף כ"ז יעו"ש וי"ז וז' ע"ז חד אמר סרו מהר מן הדרך אשר לזיתים עשו כו' לחייב משעת עשייה, ולכן אמר לו שידונו כדין בני נח שחייבין מיתה על עשייה לעובדה, ולכן ישבר הלוחות שיתבטלו הקדושין והיו גדוּוין כבני נח, ולכן בפרשת עקב שמה מספר שבירת הלוחות מספר רק מה שהשי"ת אמר לו סרו מהר כו' עשו להם מסכה כו' וארא כו' עשיתם לכם עגל מסכה כו' ואשברם לעיניכם, התבונן שמה ותרצה שזה ישר לפי דרכי הגמרא, ועיין במסכת ע"ז דף כ"ב דילוף ר' ישמעאל ואת חטאתכם אשר עשיתם את העגל, דלרע"ק דע"ז של ישראל אינה אסורה עד שתיעבר א"ש דכאן היה דינם כפטייה כבני נח ומשעת עשייה מתחייב וגאסר וקם לו בחטא, ודוק היטב:

עשו עגל מסכה וישתחוו לו ויזבחו לו ויאמרו חלה, הגה בכל מקום חשיב מן הקל אל החמור ובגדר לא זו אף זו לכן מוכרח דהאמירה חלה אלהך ה' החמורה ומוכרח דבקבלו עליו ואמר לו ח"א חייב קטלא, כיון דחמורה מזביחה והשתחויה והגמרא אמר דלר' עקיבא דמחייב במגדף קרבן אף דלית בה מעשה ובכריתות אמרו דמגדף חמור מעבדים דהוי כאלו גרף הקערה ולא שיר כלום, ח"כ אמר אלי אחת לעבדים דחמור מוזבח לעבדים חייב קרבן כ"ש מעבדים, ואי דתאמר דאין בה מעשה או משום דחמור לא נתן שגגתו לכפרה הרי מגדף דחמור יותר ומציא קרבן על שגגתו, זה עומק ביאר הגמ', קמ"ל ר'איתקוש ר'איתקוש וא"כ לא שייך למגמר מיתה בהשתחוא דזה אינו בתורת היקוש וכמו עשיית פסל, דאינו רק בלאו וכחובה קודם דהוי מקל אל החמור ולא קשה מה שהקשו בתוס' סנהדרין ס' ע"ב ד"ה מנין כו' ופשוט:

וידבר משה את פני ה'. ברבות ל"ב, מלמד שעמד משה בתפלה כו' עד שחזרו אחילו כו' אש של עלמות כו', הביאור כי הוא האריך בתפלתו על דבר העגל, עד שהרגיש כי מעלמותיו ג"כ נמלא פגם בזה, וזה שאב מותן בכן עלמות, וכן בנו יונתן היה כהן

לפסל מיכה וכמו שאמרו ב"ש מוחלין כ' תלויה דאביו משה יעו"ש, לכן היה לו פ"פ להתפלל עוד דבר ד' ואכלס ואעשה אותך לגוי גדול, כי צבנו ימלא ג"כ הפגם הזה ודוק:

והמכתב מכתב אלוקים הוא כו'. בשבת ק"ד ואמר ר"ח כתב שכלוחות נקרא מצפנים ונקרא מצחון כגון נכוב בובן רבב בזה סרו ורם. כונת המאמר הזה נראה, דהשגת השי"ת וחוקי תורתו, היא חכמה הטליונה, יש בה שני דרכים אחת להשיגו מהתבוננות הנמצאים, ע"ד שאמר הנביא שאל עיניכם וראו מי ברא אלה, ומקישור הטבעים והיותם כמושי"א מלפנו מבהמות ארץ אלמלא יתנה תורה למדנו לניעות מחתול כו', והוא התבוננות מהגשמים לעולם השכליים הנבדלים, ומהעלולים לעילת העילות, כדרך שחקר אברהם אבינו ע"ה ואמר יש מנהיג לבירה זו, ויש דרך להבין אמיתת חיוב מליאות השי"ת עפ"י ההערה האלרית כדרך שהיה במתן תורה, ואז הבינו בהתהות השכליים הנבדלים מהשי"ת בראונו המוחלט לא בחיוב, ואחרי זה פרטיות הבריאה שיוצרת למטה, וזה נקרא מצפנים ונקרא מצחון, שתי ההשגות אלו כנה אותן בזה תוארי הקריאה והבן.

וידבר כאשר לפתע פתאים שהיה בהם עדיין המשוקעים בתועבות מזרים וגלולים, איך שיחסו מנהגים רבים והקדישו כל כח לאלקי, וכמספר הכחות היה מספר אלהי העמים, לכן עוד לא נחקק בהם להבין אמיתת מליאות יחיד ביחידות גמורה בלי תוארי, בלי גדר, בלי מושג מוחות אלל הנמצאים, וכאשר ראו שכליים נבדלים במעמד הר הנצבר החליפו מהם לורה ביולרה וצאו לטעות, שכן אלל אחר שראה למטיט דיתב [זה שר העולם מנהיג הבריאה, שע"ז מורה לשון מטיט בלשון יוני מנהיג, והוא חד מתרין כרובי זה שר העולם ושר התורה שאמרו עליו שקושר קשרים לקונו, והנה קיום החומה הוא באופן פלאי בזמן הגלות, אבל כבוד - התורה בטלה בעוה"ר, לכן דברו בעלי המשל דמיומא דאחרת בית מקדשא לא אישתאר אלא חד כרובה דינקא מיניה והבן], ולכן אמרו במדרש שראו במרכבה וראו להוליא טטרומולין שבמרכבה פני שור, והחליפו השכליים הנבדלים בכבוד השם היחיד החשוב במליאותו, המהוה הכל מראונו המוחלט, לכן אמר, כי באמת שהיו שכליים נבדלים במעמד הר סיני אינו מבוזר בכחוד רק בזה שגבי משכן כתוב כאשר הראית בזה, ובמטרה אשר אחת מראה ורק במזבח כתוב כאשר הראה אותך בזה בלשון נסתר ומי הראה, וע"כ כי מלאך הראהו וכמו

עשיתם לכם עגל חלילה גם אני איש כעונם והחורה
 אינה חלילה בי ואף אם לא באתי היתה החורה
 במליאותה בלי שנוי חלילה והראיה כי לי"ח שנה שהיו
 נזופים במדבר לא היה הדבור מתיחס למשה ואל תדמו
 כי המקדש והמשכן המה עניינים קדושים בעלמם חלילה
 השי"ת שורה בתוך בניו ואם המה כאדם עברו זרית
 הושר מהם כל הקדושה והמה ככלי חול באו פריזים
 ויחללוהו וטיטוס נכנס לקדש וזונה עמו ולא ניזוק
 כי הושר קדושתו ויותר מזה הלוחות מכבז חלקים
 גם המה אינם קדושים בעלם רק בשבילכם וכאשר
 זנתה כלה בתוך חופתה המה נחשבים לנבלי חרש
 ואין זהם קדושה מלך עלמם רק בשבילכם שאתם
 שומרים אותם. סוף דבר אין שום ענין קדוש בעולם
 ויוחס לו העבודה והכניעה רק השי"ת שמו הוא קדוש
 במליאותו המחוייבת ולו נאזה תהלה ועבודה. וכל
 הקדושות המה מלך לוי שזה הבורא לבנות משכן
 לעשות בו זבחים וקרבתות לשם השי"ת בלבד. והכרובים
 חלילה אין להם עבודה ושום מחשבה וענין רק זהו
 כמו הקברניט רוצה לדעת הרוח לאן נוטה עושה
 תורן. כן עשה הבורא יתברך סמיים וליונים להודיע
 אם ישראל עושין רצונם של מקום בזמן שפניהם איש
 אל אחיו כו' ודוק. ולכן אין בארון רק לוחות והם"ת
 והכרובים המה מבחוץ על הכפורת לא בארון רק
 שמורים למליאות המלאכים כמבואר במורה ח"ג פרק מ"ט.
ויי' כאשר קרב אל המחנה וירא את העגל
 ומחולות [וראה כי גדל טעונו עד אשר לא
 חשבוהו לספק כלל כי לא רצו לעמוד אולי ירד משה
 ולהביט מרחוק על ביאתו רק היו משוקעין בטעותם
 בחטובות העגל אשר חשבוהו לחלקי] הבין טעונו
 ויחר אף משה וישלך מידיו את הלוחות ר"ל כי אין
 שום קדושה וענין חלקי כלל בלעדי מליאות הבורא
 ית"ש ואם הביא הלוחות היו כמחלפים עגל בלוח
 ולא סרו בטעותו אולם כאשר שבר הלוחות ראו איך
 המה לא הגיעו אל מטרת האמונה בד' ומורו הטבורה
 וזה דברי הגמ' בכ"מ ומכילתא שגם על עת עמידתן
 בהר נאמר ובלבדם יכזבו לו שעדיין לא נחקק
 בתוכם הליור האמתי להאמין בנמצא מחוייב המליאות
 בלתי מושג ובלתי מלייר. ולכן טעו בעגל. ובלוחות
 הראה להם לעקור מהם כל דמיון כוזב והפליא לעשות
 משה רבינו בשבירת הלוחות. ולכן נתן לו הקב"ה
 יישר. שאמר לו הקב"ה פסל לך שני לוחות אבנים
 כו' וכתבתי על הלוחות כו' אשר שברת היינו ג"כ
 להיות לאות על השורש שלמדת לכן בשבירת הלוחות
 וזה כי לוחות ושברי לוחות מונחין בארון. ולהורות

כי

וכמו שאמרו כיו"צ במנחות מלמד שגבראל היה תגור
 כו' ולכן אמר שזה היה גורם טעותו בעגל. ומשום
 זה תפס ר"ח הכתוב נכבד לחות תעשה אותו כאשר
 הראה אותך בהר. וזה היה סבת הכתוב סרו מהר
 מן הדרך אשר לוייתם כו' כמו שביארתי. וזה מליאה
 עמוקה בס"ד ודוק.

ויאמר יהושע קול מלחמה במחנה כו'. הענין
 עפ"י מה דאמרו במסכת תענית אלפא
 וריו"ח כו' מדקא שמענא ש"מ לדידי קימא שעתה
 וכן ראו היה ליהושע לנקום נקמת ד' כי הוא נלחם
 בתרצ עם עמלק. וזה שאמר קול מלחמה כו' דהיה
 סבור שעמלק בא עוד הפעם להלחם בישראל ואין
 זרעו של עשו נופל אלא ביד זרעו של רחל כדאמר
 פרק י"ט נחלין. ולכן היה ע"י יהושע שבה מאפרים
 בנו של יוסף. ויאמר משה כו' קול ענות אנכי שומע
 שאתה לא שמעתי רק אני שמעתי ש"מ שבידיו תלוי
 הדבר ולכן התיב כו' וישק את ב"י ודוק.

ויי' כאשר קרב אל המחנה וירא את העגל ומחולות
 ויחר אף משה וישלך מידיו את הלוחות וישבר
 אותם תחת ההר. הענין כי החורה והאמונה המה
 עיקרי האומה הישראלית וכל הקדושות א"י וירושלים
 כו' המה פרטי וסניפי החורה ונתקדשו בקדושת
 החורה. ולכן אין חילוק לכל עניני החורה בין במקום
 בין בזמן והיא שיה בא"י ובחול [לבד מזוג החלום
 בארץ] וכן הוא שיה בין לאדם הגבוה שבגבוהים
 משה איש האלקים להשפל שבשפלים. ואם יעבור אחד
 מהמה על אחת ממזלות ד' דת אחד לו עם השפל
 שבשפלים. ומשה לא קראו החורה רק סרסורי אבל
 אין התייחסות החורה לו והחורה היא מחוייבת המליאות
 כי קוב"ה ואורייתא חד וכמו שהוא מחוייב המליאות
 כן החורה ומליאותה אינו תלוי רק בעילת העילות
 ית"ש. והנה דל השכל קרר ידו להשיג מליאות מחייב
 המליאות בלתי תכלית ובלתי מושג. ולכן חתרו להם
 מחילות לעשות זירות ודמיונות או כוונות למערכת
 שמים לאמר וזה המרכבה לאלקות וזהו המשגית והמסבב
 כל העניינים בעולם. ולו עבדו וזבחו והקטירו. ורקורי
 הנפש ורתיחות הדם נחווה ממושג מוחשי ונראה.
 והמה כאשר ראו כי בושש משה נפלו מאמונתם ובקשו
 לעשות להם עגל ולהוריד על החורה ההיא רוח
 ממעל ולשפוט ע"י כי הוא מרכבה לאלקות. והוא
 המשגית בעולם השפל והוא העלם ממלכים וזה הי'
 גם חקא עגלי ירבעם יעו"ש היטב למחזקו.

וע"ן לוח משה ככרוביא. האם תדמו כי אני ענין ואינו
 קדושה בלתי מלכות ד' עד כי בהעדר כבודי

משך

תשא

חכמה

כי הראשונים אשר מעשה אלקים המה כמשמעו הוא בכבודו עשאו רש"י המה שצורים ולוחות שפסל משה המה השלמים להראות כי אין צנצנא קדושה בעלם רק מלך שמירת ישראל התורה כפי רצון הבורא ית"ש הקדוש. הנמלא האמיתי הבורא הכל ית"ש וזכרו. וכמעט ע"ז נכלל כל ספר דברים להזהירם בזה כי לא ראייתם כל תמונה השמר לך כו' כו' ודוק.

וְלִפְנֵי גם זה מכלל הטעות. שאמרו מעלה העלן מארץ מלרים. ולא משה העלן. רק היה השליח לדבר לפרעה. אבל הקב"ה בהשגחתו הפרטית העלן. ולכך אמר הקב"ה לך רד כי שחת עמך. במה שחת. שאמרו אשר העלית מארץ מלרים. שגם אותך חשבו לאלקי וכאילו היית מעלה אותן ממלרים בזה אלקי בלתי השגחתו הפרטית. וזה רעיון יקר. ולכן בחוקת כי אמרו למה העלייתנו. שניהן שוין באו אז הנחשים ונשכס יעוש ברש"י ודוק.

וְכֹהֵן מבורא דברי הבורא סוף פרק א' דבר אחר משה משה. הוא משה עד שלא נדבר עמו. הוא משה משדבר עמו. דכוותו אל הענין שביארתי. שלא היה למשה שום ענין או כוח להשפיע לאחר שנדבר עמו. לבד מה שרצה הקב"ה בכל פרט כפי הצורך להנהיגה הנסייית לאותו שעה. אבל התורה היא מליאות זולתו. ועיין ק"א ומש"כ נראה כן ודוק.

וְזֶה מ"ש ואת מקדשי תראו לא מן המקדש את ירא אלא ממי שהזהיר על המקדש. יבמות ו' ע"ב. וזה אני ד' מד' אתה ירא. ולכן אמרו הפלשתיים כאשר בא ארון יושב הכרובים מי ילילו כו' שלא היו מבינים זה. לכן אמר ד' מלך ירגזו עמים יושב כרובים תנוט הארץ ד' בציון גדול כו' על כל העמים יידו שמך גדול ונורא קדוש הוא שיבינו וידעו כי רק שמך קדוש הוא כו' כו' רוממו ד' אלדינו כו' קדוש הוא שרק ד' קדוש הוא. וראה משה ואהרן בכהינו ושמואל בקוראי שמו כו' שלא היה להם ארון וכרובים ומקדש שקראו קודם שנבנה המזבח וכן שמואל בזולפה בלא ארון ומקדש וכרובים. רק שמרו עדותיו וחוק נתן למו הוא למשה ואהרן במטה לבנות משכן ולשמואל לבנות מקדש וכמו שמסר לדוד מגילת בהמקיד [ירושלמי מגילה פ"ק] לכן רוממו ד' אלהינו והשתחוו להם קדשו אבל לא מן המקדש אתה ירא רק כי קדוש ד' אלדינו שהוא המקדש כל הנקראים בשמו ודוק.

וּבֵאֵמֶת שהעיקר שלבורא יתברך ראוי להתפלל ואין ראוי להתפלל לזולתו עם העיקר שהבורא יתברך בורא ומנהיג לכל הברואים המה

עיקר אחד. כי כל עיקרי הטעותים שלהם היה בחשבם כי הבורא יתברך אינו מנהיג בשפלים ומשאלו יעלו להדיח כי אי אפשר למשכיל לאמר כי כל העניינים נפלו במקרה כדעת האוילים. ועל כרחק כי יש מנהיגים צנצנאים אשר הבורא לגדול זכות בריאתם מסר להם ההנהגה בתבלי ואם יעבדום וימסרו נפשם בפעולות ועניינים אשר מראה כי כוסף הנפש להם ודבוק להם בכל דונתו אז ימשוך להם טוב וכל שמן וכדברי הגוים הארורות. אבל באמת כל התבלי מושגחת כולה בהשגחה פרטית מעתיק יומין הבורא יתעלה בעלמיו ולו אין חילוק בין תולעת קטן שבים לכל הברואים ואישים העליונים. מטר"ע שר הפנים ומיכאל לבוש הכדים. כי רחוקים המה מאתו בתכלית ההשואה. ומי שיכול להשיג מליאות הבורא יתברך מושגח מאתו שיה עס מטר"ע שר הפנים ולא נופל זה מזה. ולא יכול שום מלאך לעשות לנו דבר בלתי רצון הבורא בפרטיות מואומה. וכמו שלא נופל דג קטן מדג הגדול בעלם בריאותו וכן לא נופל המורכב בד' יסודות מהשמש המורכבת ביסודות מזיכרים. ככה לא נופל בן תמותה יאיש כמונו. בעלם ולא נכנע מאישים העליונים הפשוטים ונבראים מעלם רוחני פשוט. וכולנו כאחד שוים ומושגחים בפרט ונבראים מהנמלא האמיתי בהחלט הבורא יתברך שמו א"כ אין שום תפילה ושום קדושה בעלם מבלי הבורא יתברך צלונו והשגחתו הפרטית בכל עת בלי הפסק. וכולם בטלים במליאותן אל הבורא יתברך ממלא כל עלמין ומסבב כל עלמין. ואמר בפשוט. מה למעלה מה שהוא למטה. מה לפניו. מה שהוא לאחר. שהבורא יתברך הוא ראשון והוא אחרון. הוא לפניו ולפניו. וזה שאמר שמע ישראל ד' אלקינו. היינו הבורא יתברך משגית בפרטיותו והוא אלקינו בכל פרט ופרט. לכן תדע כי ד' אחד. ואין אלקי זולתו. כאשר ביארנו ויש להאריך בזה ואכ"מ:

כִּי ברע הוא. פירוש. כי היו צמלרים עובדי ע"ז ונתעברו בגוים ולמדו מעשיהם. וכאשר עדיי מעט רע קלוט. והופסק הזוהמה בעמידתם אלל הר סיני. מ"מ נשאר אלל קלהם נטיה. וכאשר ראה אהרן שכן הוא חלילה יומשך הדבר ויתגלה מעט ומעט השורש פורה רש ולענה. ע"כ התחכם לעשות עגל ולהוציא מפוח אל הפועל כדי שילאו כל הניזונים הרעים ויודע מה אתם וזה כי פרעה אהרן. פירוש מגולה. נתגלה שמו וקלוטו. רש"י יעו"ש ודוק:

כֹּה אמר ד'. בתדב"א פ"ד. מעידי עלי שמים וארץ כו' שלא אמר השי"ת למשה וכו' עיי"ש. אולי

משך

תשא

חכמה

סא 121

כ"ו קמ"ל כ"ש לניחא לכו דהו"ל כפרה. בזה איש מה דלא מפרש הגמרא טעמא דעגל שני נקרא ולא מתרגם דמשום יקרא דההון קפדי וישוין ירושלמי. ולפי הגמ' איש דבני ישראל דלא הוה לכו כפרה שלמה דכתיב וציוס פקדי פקדתי ואמרו רז"ל אין לך כל דור שאינו נוטל אונקיל אחת מחטא העגל (פרק חלק דף ק"ב) לכן מתרגם כי היכי דלהוי לכו כפרה. אבל בההון שנתכפר לגמרי לכן אינו מתרגם משום יקרא דההון. ודוק, וכהן משיח בעו"ג דינו בשעירה כהדיוטי משום דבטלה ממנו החשיבות לגמרי אבל ההון היה מביא עגל בן בקר כמו שמביא על שאר עבירות פר כהן משיח שלא היה חטאו כחטא עו"ג, לכן הקריב עגל בן בקר. וזה ביאור הספרא ריש שמיני אעפ"י שנתראה וכו' עיי"ש, וכלוים הי' פר לחטאת שלבכורים ג"כ נחשב כפר העיד בשאר עבירות וערש"י שם ודוק:

בע"ז דף ד', לא היו ישראל ראויים לאותו מעשה כ"ו כלומר גבורים ושלטים בימיהם היו ולא הי' ראוי להתגבר ילדם עליהן אלא גזירת מלך הי' לשלוט בהם ולא היה אלא ליתן פ"פ לבטלת כ"ו. רש"י. ועוד יש בזה כונה מועלת כי הדור הזה הם היו המקבילים התורה במעמד הנורא שראו כבוד ד' ושמעו איך הי' מלוא שיממו למשה והמה המנחלים המסורה לבניהם עד דור אחרון, והנה ידוע שכל המופתים אינם אחתים רק מי שראש אך לעמיד ישוב זכרם ספור (לשון רבינו במורה ח"ג פרק נו"ן). לכן להראות כי לא היה למקבלי התורה מבני שום ספק במה שראו במעמד הנורא אחרי כי ירד משה וזה להלויס לעצור משער לשער ולהרוג הלא הלויס היו רק אחד ממאה גוי רבבות אלפי ישראל חלולי לבא כי המה היו כשמונת אלפים ובכל זה הניחו אותם אלפי גויי ולא עמדו נגדם אלו הי' אללם שום ספק במעמד הנבחר הזה האם לא עמדו על נפשם ונקהלו להשמיד הלויס לבלי יכלו להרוג בהם מספר גדול כשששת אלפי איש, ומזה הוא נראה להדור יולד אחריהם כי לא הי' להם שום ספק במעמד הנורא רק כיון שירד משה מההר ידעו שכן חייבים מיתה וימותו ממשה עפ"י לוי הלויס ושמו מימי העגל אף כי ראו שהמות כרוך בזה שראו שחטא מיתתן כפרה על חטאיהם ולכן זכו לחיי העוה"ב ודוק היטב:

ושלדדתי מלאך לפניך כ"ו אל ארץ כ"ו. יתכן דנתקיים זה שבא מלאך כשעברו הירדן בימי הסגר יריחו וכמו שאמרו גבי בכורים ארץ זאת חלב ודבש פרט לעבר הירדן שאינה זאת חלב ודבש

אולי פירושו משום דאמר לשון כה אמר ד' ולא בזה שכל הנביאים נתנבאו בכה ומשה בזה וע"כ שלמד בקו"ח ערש"י ודוק. ובפרט בדבר לוי שהוא לשטה לעשות מיד היה לומר זה כמו בכל התורה:

ויעמוד משה בשער המחנה כ"ו עברו וישובו משער לשער הענין כי אמר הרגו איש את אחיו כ"ו וקרוז פסול לדון כמו שפסול לעדות, וזה שאמר שהדיינין יהיו אחרים, והוא שאמר משער לשער היינו מב"ד לב"ד וכמו שמתרגם אונקלוס פ' תלף על קרא ואל שער מקומו ולתרגם ב"ד אהיה וכמו שפירשו סוף גמרא הדין על ייטבו אל תוך השער, והוא דן אותם כדון עיר הנדחת בסייף, ואין עושין עיר הנדחת אלא בב"ד של ע"א, וזה שאמר ויעמוד משה בשער המחנה הוא בב"ד הגדול ומשה מופלא שבהם ודוק. ולפי פסק הרמב"ם דמן התורה קרובים מן האם כשרים לעדות איש, שזה שאמר ואיש את אחיו כ"ו הוא מן האם כדאמר ביומא לאביו ולאמו לא ראינו זה אבי אמו מירשאל, ובזה מיושב מה דלא דריש על אמו, זה אמו מירשאל, דעל האם הרי הוא קרוב מן התורה [ואפשר משום דקרא דקהלת ואשה בכל אלה לא מלאתי זה העגל כמו דדריש במדרש שם]. והא דאמר ביומא דף ס"ז חד אמר גפק ונשק במיתה, ברור דסבר כ"י יהודא בתוספתא דסנהדרין פרק י' דכתיב והשאתי בישראל שבעת אלפים כל הברכים אשר לא כרעו כ"ו וכל הפה אשר לא נשק לו מקיש נשיקה לכריעה מה על הכריעה חייב כך על הנשיקה ובמה מיתתן בידי שמים והתוספות ישימים שם לא הביאו תוספתא זו ונחקו דהוראת שעה היה יעו"ש ודוק בכ"ז היטב:

מדרש וי"ר, ואשה בכל אלה לא מלאתי אילו נשי דור המדבר, רבי אמר נשי דור המדבר כשירות היו כיון ששמעו שכן אסורות לבעליהן מיד נעלו לתומיהן, ובמדרש חו"ת בפסוק לבבתי אחותי כלה אית דאמרו נשי דור המדבר כשירות היו כ"ו ולא נתנו מזמיהן לעגל וכיון ששמעו שאסורות להן כ"ו והפירוש עפ"י מה דאיתא ב'פ' מלורע פ' י"ז שהעידו עדות שקר בהקד"ה ואמרו לעגל אלה אלקיך ישראל ומנין שלקו בלרעת שנאמר וירא משה את העם כי פרוע הוא שפזחה בזה לרעת, וכן במדרש נשא כל לרוע וכל זה מהיכן היו המלורעים כ"ו מעגל יעו"ש היטב ומלורע אסור בהשמיט המטה כמו דאיתא במ"ק דף ז' ואפילו לרבי מ"מ בימי ספורו אסור כמד"א וישב מחוץ לאלהו ופשוט:

מגיד דף כ"ה. מעשה עגל הראשון נקרא ומתרגם

משך

חשא

חכמה

של יושב הארץ שכעת יושב בארץ אבל מזבח ומלכה
דבולוס מיתסרי דבחר העגל גי' עיי"ש ודו"ק:
וְזָנְוּ בנותיו אחרי וכו' והזנו את בניך אחרי אלהיהן.
דישראל לא קני בעו"ג דאסורה בהנאה ויעוין מג"א
סימן תקפ"ו ואכמ"ל רק דעו"ג לא אסור ליה ליהנות
מע"ז ולגבי ידיה ממון גמור הוי' וכמו דשרי רבה
בר אבבה להני דמגיירי לאיזבוגי איסורים שלהם
(בהשוכר ס"ד) ולכן לעולם מקרי אלהיהן בלשון נקבה
ולא אלהיהם במו"ס דמוסב על הבנות אף כי יזנו בניך ודו"ק:
בַּחֲרִישׁ ובק"ר תשובות מה חריש רשות אף קליר
רשות יאל קליר העומר שהוא מלוא.
מיירי דחל העומר בשבת אי"כ שבועות אימת בשבת
ואז אין חגיגה וראיה קרבין שאין דומין השבת ויום
טבות אחר השבת לכן כתיב חג שבועות דהוא על
תשלומין כל שבעה וכדיליף דיש ראש השנה והחגיגה
קריבה בתשלומין לכן לא כתיב חג הקליר כמו במשפטים
ודו"ק. ולכן כתיב חג האסיף להורות דאף שמיני
לתשלומי חגיגה אף שאין בו סוכה:

שָׁרֵשׁ פעמים בשנה יראה כו' כי אוריש גוים
מפניך ולא יחמוד איש את ארצך. הגה בפ'
משפטים כתוב שלש פעמים בשנה וכו' ולא סיים ולא
יחמוד איש את ארצך הוא כמו שאמרו בפרק כ"ד
מעברין שאלמלא נשתברו לוחות ראשונות לא שלטה
בהם חומה ולשון ואי"כ לא היו לריכים לירא פן יקח
אחר את ארצו אבל כאן נשתברו הלוחות ויכולים
האומות לנלחן ולשלוט בהן לכן הולך השי"ת להבטיח
שע"י מלוא ראייה ברגל לא יזוקו ולא יחמוד איש את ארצו:
רָא תבשל גדי כו' במכילתא יכול שאינו טהג אלא
בפני הבית בזמן שמביא בבורים ת"ל לא תאכלו
כל נבלה לא תבשל גדי כו' מה נבלה טהג שלא
בפני הבית. יתכן כי אחר שלוח מרגלים וימאסו בארץ
חמדה כבדה זו נקבע לדורות כמו שכתוב וימאסו בארץ
חמדה וישא ידו להם להפיל אותם בגוים ולזרותם
בארצות. לכן כתוב דבשר בחלב דומי' דנבלה אף
שלא בפני הבית ודו"ק:

וַיֹּאמֶר ד' אל משה כתב לך את הדברים האלה
כו' ויכתוב על הלוחות את דברי הברית עה"ד. ובשקב
בעת ההיא אמר ד' אלי פסל וכו' ואכתוב על הלוחות
כו' ויכתוב על הלוחות. וכן לעיל כתוב וכתבתי על
הלוחות את הדברים אשר היו על הלוחות הראשונים
אשר שברתי. הענין כי אלמלא חטאו בעגל ולא נשתברו
לוחות ראשונות לא נשתכחה יצורה מישראל ולא היתה
אומה ולשון שולטת בהם והביאור כי לולא זה היה
הופעת אור האלקי פועל בם והיו מוזכרי החומר

ודבש ולכן אמר הנני שולח מלאך אל ארץ זבת
חלב ודבש. היינו כשיעברו הירדן ויעוין רש"י ודוק:
וּנְפַרְיֵנוּ אני ועמך. בקש שלא תשרה שכינה על
האומות כו' שנאמר ונפלינו אני ועמך.
פירוש אפילו אם יתגיירו כמו הכוזרים. לכן אמר
זכריה רני ושמחי ב"ל כו' ושכנתי בחוכך כו' ונללו
גוים רבים אל ד' כו' והיו לי לעם. ובכל זה
ושכנתי בחוכך לא בשאר אומות העולם. שלא תשרה
שכינה רק על ישראל ודוק:

וְהָיָה נכון לבוקר. עפ"י מה דאיתא במדרים ו'
האומר לחבירו בוא ונשכים ונשנה פרק
עליו להשכים שנאמר ויהי ביום השלישי בהיות הבוקר
כו' ויואל משה לקראת האלקים. אבל הכא דארבא
משה השכים והמתין עליהם. לכן אמר והיה נכון
לבוקר ונלכת לי שם. פירוש. שאתה תמתין עלי כו'
וישכם משה בבוקר כו':

וַאֲשֵׁי לא יעלה עמך. זה אהרן. שנפגם במעשה
עגל ולכך לא עלה:

בִּירוּשָׁלַיִם מסכת עו"ג פ"ג ר' אבבה מידמך
עברין קומי י"ג נהרי דאפרסמון
כו' ואני אמרתי לריק יגעתי. פירוש עפ"י מש"כ
במורה חלק ראשון פרק נ"ד ולריך למנהיג המדינה
כו' וביאר הרבה כי המנהיג לריך להסנהג ב"ג מדות
האלה ולפעמים להתאכזר כפוקד עון אבות על בנים
כו' יעו"ש דבריו הקדושים. וזה שר' אבבה היה מנהיג
הדור וכמו דאמרתא דבי קיסר קרו ליה מדברנא
דאומתיה. ונשוא פנים זה ר' אבבה בבי קיסר. וכן
היה נוהג לנקום בעושי עבירה וציחוד במינים. וכמו
שאמרו בעו"ג כ"ח שאני ר' אבבה דמוקמי ביה מיני
בנפשיהו תמות נפשי עם פלשתיים. ולכן היו
מראין לו י"ג נהרי דאפרסמון שכל אחד נגד מדה
אחת. אף שהתנקס בעושי רע יש לו שכר הלפון על
זה. לכן אמר ואני אמרתי לריק יגעתי כו'. אכן
משפטי מה שעשיתי משפט וריב ברשעים את אלקי
הוא שהדביק במדותיו של הקב"ה שלא ישא פנים
לשונאיו. המה עובדי עו"ג ודוק היטב:

כִּי את מזבחותם תחטון כו' של האמורי. והכנעני
כו' ואת אשיריו תכרותון פירוש של יושב הארץ
לכן באו בלשון יחיד וכמו דאמרו בעו"ג דף נ"ג דארץ
ישראל מוחזקת להם ואין אדם אומר דבר שאינו שלו
ואשירות הוו מחובר לקרקע רק דמתסרו משום דכיון
דפלחו לעגל גלו דניחא להו והוי כעכו"ם של ישראל
דלא מהני ביטולי. לכן רק הני דהוי עד עשיית העגל
בני שרפה אבל דבחר כן לא בעו שרפה לכן רק

בהפמרה. אני נותרתי נביא לך לבדי הנה באמת נשארו נביאי ד' עוד מאה מה שהצביע עובדיהו במערכות. רק ביאורו על דרך דאמרו בקדושתו במקדש אשה במעשר שני דכתיב קדש הוא לך ולא לקדש בו אשה, ופרך בתרומה דכתיב תרומת ד' ומשני דלא כתיב לך, כן אמר ואחציה מנביאי ד' שהש"ת נתן רוחו עליהם, אבל אליהו הוא נביא לך שהוא מיוחד לנביא לשם ד', ולא לשום דבר רק שהוא כולו בכל כוחותיו ועניניו נביא לך ודו"ק: **ותפלה** אש ד'. הנה ע"ז דריש גוי וקהל גוים שעתיד לעשות קהל גוים שהקריבו בחוץ ולכן לדעתו לא היה בכח של מלכי יהודה הנדיקים כמו אחא, יהושפט, יוחס למנוע את העם מלזבוח בזמות לשם שמים באיסור שחוט חוץ כיון שראו העם ששרתה שכינה בזה הכרמל, ולכן לדעתו משום זה לא נזכר בספר מלכים [ובשמואל] גם בעת בנה דוד מזבח בגורן ארונה היבוס] בחינוך בהמ"ק בימי שלמה מה דכתיב בספר דברי הימים שבכלות שלמה להתפלל יאלה אש מאת ד' מן השמים ותאכל האש כו' והחלבים ויפלו כל העם וכו' משום דבמלכים כתיב מה שנפל האש בימי אליהו בזה הכרמל, א"כ אין זה התעלות למקדש מה שנענה דוד באש ושלמה בחינוכו לכן לא נזכר רק מה שכבוד ד' מלא הבית, ולפ"ז נראה לי דלא כתיב ותלא אש מאת ד' כמו בשמיני וד"ה גבי דוד רק כתיב ותלא אש ד' וכו', הכונה שגחלת שירדה בשלמה כו' ומזה האש שלמעלה שהי' מונח על מזבח ד' מימי שלמה ילא על הר הכרמל ויזין זבחים ס"א ב' יעו"ש ואכלה הכל גם המזבח ודו"ק:

ויקהל

שבר שבחון לך כל העושה בו מלאכה יומת. הנה בכ"מ דכתיב מיתה כתיב מות יומת, לבד ממקומות יולאים מן הכללי, וכתיב השור יסקל וגם בעליו יומת, וזה מיתה בידי שמים כדרש במכילתא, וכן הא דכתיב צפרשת אמור ומכה בהמה ישלמה ומכה אדם יומת, הוא כדרש חנא דבי חזקיה שעל חייבי מיתות שוגגין שימות, ולא ישלם, דחיוז מיתה שעליו פוטרו מן התשלומין, ויתכן דמכה אדם קאי על עוברין שכן כתיב שופך דם האדם באדם, היינו עוברי דמו ישפך שכן נהרג עליהן וישראל נמסר מיתתו לדיני שמים (תוספות סנהדרין כ"ט ד"ה ליכא מידי עיי"ש), והא דלא כתיבא כאן מות יומת נראה

והיו ממלכת כהנים וגוי קדוש, אבל כעת לריך כל אדם ליגע לזכך חומריהו בתכונות נפשו במדות ישרות וטהורות, גם לעמוד על למוד התורה ולהשחיר את פניו כעורב, ואח"כ לאסוקי שמעתתא אליבא דהילכתא סיעתא דשמיא, וכל המקבל עליו עול תורה מעבירין ממנו על מלכות ועול ד"א, לכן הלוחות הראשונות מעשה אלקים הנה הקב"ה בעלמו עשאן (רש"י) גם הכתיבה, לא כן לוחות שניות משה פסל אותן גם הכתיבה משה כתבן כדרך כל אדם הכותב, אבל החקיקה מזה ומזה כדרך שהיה בלוחות הראשונות שזה ענין נסיי ונפלא כמאמרם ז"ל שמים וסמך שבלוחות בנם היו עומדין, זה היה מופעל אלקי כדי להראות שהחומר לריך אדם לזכך אותה, וירמוז שגם הכתיבה הוא להכנה מופעל האדם, ואח"כ לחקיקה הוא מלך עזר הקב"ה, ולכן כתוב ויכתוב על שני הלוחות כמכתב הראשון, היינו שהיו חקוקין מזה ומזה חרות על הלוחות מזה ומזה ודו"ק:

הענין דספר תורה נכתב בלשון יוני ולמד מ"ד בכל לשון, אף דכל התורה שבש"פ ופולפולא רמוז בתנין ונקודות כמו רע"ק שהיה דורש על כל קוץ, והיתורים שבהן התורה נדרשת, מכל מקום לא מעכבי לקדושת ספר תורה בלשון אחר, והטעם נראה דאמרו נדרים ל"ח לא ניתן פולפולא של תורה אלא למשה ולזרעו שנאמר כתיב לך ופירש רא"ש, זה הדרשות המרומזות בכתב התורה ובלורת האותיות, רק משה נהג טובת עין ונתנה לישראל ודו"ק:

יידך שם עם ד' וכו' לחם לא אכל כו', במדרש ובזוה"ק אמרו דהיה ניזון מזיו השכינה, ולכך טרם שעשו העגל, שהיה וזקנים ראו אלקי ישראל ויאכלו וישתו, דחודו כאלו אכלו ושתו, היינו שהיו ניזונין מזיו השכינה, לא נזכר בסוף משפטים שמשה לא אכל לחם ומים לא שתה, דאין זה גדלות נגד אהרן וזקני ישראל, אבל לאחר העגל סרה מהם השגה זו לכן הזכיר זה לפלא, וכן בעקב זכר ב' פעמים מה שלא אכל ושתה בלוחות הראשונות ודו"ק.

רחם לא אכל ומים לא שתה, דע' דכדברות הראשונות היה השפע האלדי רב כל כך עד, אשר לא היה מהפלא, כי לא אכל לחם ול"ש מים, רק התמיה על אלילי בניי, אשר ויחוו את כו' ויאכלו וישתו (*), אמנם בדברות האחרונות הי' בלמוס ההתגלות כבוד ד' והשפעתו עד, כי לפלא היה על משה, אשר לא אכל ולא שתה, ובאמת משה לא אכל גם בראשונות כמו שכתוב בפ' עקב:

משך

ויקהל

חכמה

דעל מלאכת המשכן קא"י וטרם שהוקם המשכן לא היה מזה דין דיני נפשות שאין כהן ואין משפט כדריש פרק ד' מיתוה ריב ע"ב ואז לא היה עדיין המשכן ולא היה אהרן כהן ורק מיתחו ביד"ש. ומשום"ה א"ש הא דאמר גבי עגל זיומא זבה וקער בסייף ולא דן אותם כעובדי ע"ז בסקילה. שאז עדיין לא היה כהן ולא היה דיני נפשות. רק שבני נח קודם מית ג"כ נהרגו על ע"ז וזהו סייף שכן נח מיתו בסייף. ובתשא דכתיב לדורותיכם כתיב כל העושה בו מלאכה כו' מות יומת וז"ל ודוק.

ויבזה מדוקדק לשון הגמרא פרק כלל גדול דף ע' א"ס אינו ענין למזיד דכתיב כל העושה בו מלאכה יומת ולא מייתי קרא דבתריה דכתיב כל העושה מלאכה ביום השבת מות יומת. דבמכילתא דריש אין לי אלא עונש על מלאכה של יום מלאכה בלילה מנין ת"ל מחלליה מות יומת. ולכן מייתי הגמרא מקרא דויקהל דכתיב העושה בו מלכה ולא כתיב ביום ודוק: **הגה** בפרשת תשא נאמר שבת אחר מלאכת המשכן ובפרשה זו נאמרה להיפוך מלאכת המשכן אחר שבת וכבר עמד ע"ז בספר חסידים סימן תקס"ה. ויתכן דהנה מלאכת המשכן אינו דומה למכשירי עבודה דלא דחו שבת משום דמכשירין אפשר לעשותן מערב שבת. משא"כ המשכן אי אפשר להיות בלא שבת. לכן הוי אמינא דדחי שבת. ויתכן דבעבודה הותרה שבת משום דבמשכן הלא שורה הכבוד והשכינה מלויה שם. והשבת עדות לבאי עולם שהש"ת ברא העולם ומידשו מהאפס המוחלט והעבודה מורה על השגחת הש"י בפרטיות ומקיימו בכל עת ורגע ברגעו יתברך. וכל העולם הוא מתהווה ומתחדש בכל עת ורגע מרגעו יתברך. כאמור לעושה אורים גדולים אשר מזה למדו בחפלה המחדש בכל יום תמיד מעשי בראשית. ושם מעין הש"י וכמו שאמר שלמה בנה בניתי בית זבול לך. לכן אף מכשירים כמו קליית העומר וחבטתו ואפיית שתי הלחם [למ"ד דנפסל בלינה ותנור מקדש] רוחין שבת. אבל בנין המשכן והמקדש לא דחי שבת. דכ"ז לא נבנה המקדש אין השכינה שורה בישראל. ובאמלעיות משכן ומקדש השכינה שורה בישראל. וכ"ז שאין שכינה שרויה הלא לא נדחה שבת. אבל קודם שעשו בני ישראל העגל הלא היה התנאי בכ"מ אשר אזכיר את שמי אבוא אליך. וברכתך. והשכינה היתה שורה בישראל שלא באמלעיות המשכן. רק הוא היה מקום מיוחד לעבודה ולהשראת השכינה. אבל לא באופן שעל ידו יוכלו לראות בכבוד הש"ת. כי בני ישראל בעלמם הם היו המעון להש"ת והיכל

ד' המה. אז היה בנין המשכן כאחד מפרטי לורך העבודה אחרי בנין המשכן אחר העגל. שכיון שהשראת השכינה וכבוד הש"ת חופף על בנין קודם בנין המשכן. אי"כ תו עבודה וכל לרכיה אף בנין המשכן דחי שבת. לכן נאמר משכן קודם לשבת. אבל אחר שתמאו בעגל הלא לא היו ראויים לכבוד הש"ת רק באמלעיות המשכן. אי"כ לא נדחים שבת בבנין המשכן. לכן נאמר שבת קודם. וכמו שפירש"י הקדים להם לוי שבת למשכן לאחר שאינו דוחה שבת. אמנם רש"י בתשא יליף מאך את שבתותי תשמרו דאין בנין בהמ"ק דוחה שבת יעו"ש. אולם בסוף יומא יליף מאך את שבתותי תשמרו למעט פקוח נפש דדוחה שבת יעו"ש. ודוק בכ"ז. וכבר ביארתי דאם יעשו מלאכה בבנין המשכן בשבת. לא יתחייבו מיתה בידי אדם. ועוד דאיתא במדרש פרשה ויקרא פ"א דכ"ז שלא נאמרה מאהל מועד לא נעשו ישראל עליה. יעו"ש ודוק.

לא תבצרו אש וכו' במכילתא. לפי שהוא אומר תבצרו ובקליר שבות מחרים בשעת הקליר כו' מה שביעית שאין חייבין עליו כו' ה"ה שובת מע"ש לשביעית שבת שחייבין עליו כרת כו' דין הוא שישבות מע"ש לשבת ת"ל לא תבצרו אש כו' ביום השבת. ביום השבת אי אתה מצעיר. אבל אתה מצעיר מע"ש לשבת. בזה אתי שפיר דר' עקיבא לטעמיה דכיון דדריש תוספות שביעית מקרא דתבצרו ובקליר תשבות. אי"כ לריך קרא דביום השבת ללמד שמוליק מע"ש לשבת דניליף משביעית לולא דקרא גלי. ולכן סבר הבערה אסורה ביו"ט. ולכן אמר בפסחים א"ל הרי כבר נאמר כל מלאכה לא יעשה שרפה מעין מלאכה מה ת"ל תשבותו מערב יו"ט. אבל ר' ישמעאל דדריש קרא דתבצרו ובקליר תשבות על שבת ולית ליה תוספות שביעית מקרא. עיין רה"ש דף ט"ו א"כ קרא דביום השבת ע"כ לדייק דביו"ט מותר כמו דדריש ר' יונתן לקמן. ולכן מוכרח להביא מקרא דלא תשחט על חמץ כו'. ולפ"ז יא' דאף למ"ד לחלק יאלת מ"מ מוכח לר' ישמעאל דלית ליה תוספות שביעית דביו"ט מותר הבערה לגמרי אף שלא ללורך כלל. ודלא כמו שפירשו תוס' בינה דף כ"ג ע"א דה"ה ע"ג חרם מותר לפרש דבירי הירושלמי. יעו"ש ודוק היטב:

קחו מאתכם. הנה מהשלש תרומות לא נזכר רק שמים דאילו תרומת קרבנות עדיין לא נגמר המשכן והבאין לפני משה היו רק אנשים לכן אמר קחו מאתכם תרומה זה תרומת אנשים חיי שקל לכל זכר שהגשים אינן שוקלין וממשכנין על השקלים. לכן אמר קחי מאתכם שיקחו וימשכנו בחזקה ורק מאתכם האנשים

משך

ויסהל

חכמה

סג

125

בלשון יחיד וכאן כתיב לשון רבים משום דאח העצים טוו גם דנות שטוו על העצים וכדלמחר בשבת, ובעלי חיים אינם מקבלים טומאה: אבל בתכלת שמקבל טומאה טוו רק טהורות לכן אמר בלשון יחיד שכל אשה טהורה טוו תכלת וארגמן ודו"ק:

והנשים הביאו כו' ושמן למאור ולשמן המשחה. פירוש דכשר לשמן המשחה אף שמן שאינו כחית נמו למנחות רק הם הביאו שמן כחית כמו למאור דבעי דוקא שהיה כחית כמפורש מנחות פ"ו יעו"ש וברמב"ם סוף הלכות איסורי מזבח ודו"ק:

כ"ז חיש ואשה אשר נדב לבס אותם להביא לכל המלאכה כו' הביאו בני ישראל נדבה לר' הענין דבירושלמי פ"ד דשקלים אמר דלרבין אין קרבן משתנה משל יחיד ללבוז, ובעל סוף ב"מגבי שומרי ספית שביעית דחיישי שמא לא ימסרם ללבוז יפה ובריש פ"ק יעו"ש, ובמנחות כ"א אמר דהכהנים מביאין שקלים חע"ג דאין מנחת כהנים נאכלת ושתי הלחם נאכלים משום דמסרי ללבוז יעו"ש, ולזה אמר כל חיש ואשה אשר נדב לבס אותם בפרטיות היו מחובים להביא לכל המלאכה היינו למוסרם ללבוז לכלליות ישראל ללבוז המלאכה, ואחרי זה הביאו בני ישראל נדבה לר' שכללות הלבוז הביאות אחרי זה לשם ד' אבל לא באה נדבות למלאכת המשכן מן נדבות פרטיות רק שמסרו ללבוז יפה יפה והלבוז הביאות לשם ד' ודוק: **ר"א** קרא ד' בשם כללאל כו' בן חור למטה יהודה כו', הענין דמסירת נפש לר"ד להיות שלא בחקירה והסתמכות יתירה, ויהודה מסר עצמו בים במסירת נפש כמו דאיתא בתוספתא דסוטה, וכן חור מסר עצמו בעגל, דהחקירה תעכב [ברלון פנימי] מלמסור נפשו על קדוש השי"ת כעדות יעב"ץ החסיד, לכס אמר שבעבור זה שלא חקרו ולא נתחכמו יותר מדאי לכן וימלא אורו בחכמה ודעת כו' והבן.

ובגמרא פרק הרוואה כלל אל היית וכו', ביאור הענין כך, דפרטיות של ישראל קדוש אבל שארי קדושות קדושות יותר, אבל כלל ישראל אין דומה לכן וכל הברואה כולה בשביל ישראל שנקרא ראשית, ולכן המשכן הוא ישראל שבחיבור הקרשים והקרשים והיריעות נעשה האהל אחד, ולכך בפרטיות העשייה בתרומה נזכר כלים ואח"כ משכן, שהארון מקודש יותר מפרטיות ישראל, אבל בכללות בפרשה תשא כתיב משכן קודש, שזה עיקר הכונה שהמשכן שכלל בניי באים בתוכו מקודש יותר ממקום המיועד לשכינתו יתברך, שכללות עדה קדושה אין לה שיעור, ולכך כללאל שהיה יודע ללרף אמתיות והיה

האנשים אבל תרומת המשכן כל נדיב לב יביאה את תרומת ד' נשים ג"כ, ובנדבת לב ולא ממשכנין ופשוט: **יבואו** ויעשו כו' את השולחן כו' ואת כל כליו ואת לחם הפנים, הנה נכלל בכל כליו גם כלים של לחם הפנים המה כלים שהלחם נאפה בהן, הדפוסין וכל כלי הלישה והאפייה [וכמו שנקלל עמודי המסך בעמודי החלר, יעוין ראב"ע] לכן היו הם יותר משל מנרה לכן כתוב אהל שולחן כל כליו ולא במנרה ומלבד זה דהא כתיב אח"כ ואת נרותיה:

את קלעי החלר את עמודיו ואת אדניה, ירמזו כי אדני המסך לפתח האהל ג"כ נחושת ולכן אמר אדניה בלשון נקיבה על המסך:

יבואו האנשים על הנשים, תרגום ומייתו גובריא כו', פירוש שהביאו מעל הנשים בעודן על הנשים, יעוין רש"י, ונראה דלומר כוס זה לעכו"ם לא מתכר להדיוט אבל משום מוקלה לעו"ג מתכר לגבוה (יעוין חור שמח פ"ה מאיסורי מזבח), לכן אמרו במס' שו"ג כ"ג אלה אלהיך כו' מליח שאיו לעגלים הרבה א"כ היו חושבין לעשות מתכשטין עוד עגלים והיו מוקלה לעו"ג, לכן הביאו התכשטין מוס כו' בעודן על הנשים שאין בהן חשש מוקלה דהנשים לא רלו ליתן נזמיהן לעגל, שכן כתוב ויתפרקו בעל כרחן ודו"ק: **כ"ח** נדיב לב הביאו חח ונזם וטבעת, פירוש שדברים אלו מביאים האדם להרהור עצירה עיין שבת

ס"ד, ושם היה התגברות הילר ועשיית רלון השי"ת באמת, וזהו נדיב לב, פירוש בהשכלת הלב והבן: **במדרש** רבה פ' ויגש בארה שבע שהלך לקון ארזים שנטע אברהם כו' א"ר לוי ממגדל

לבעי כו' כו' זהו נוהגים בהן איסור משום קדושת הארון כו', כוונת המדרש דעלי שמים שהביאו היה מה שהביא יעקב והכניס לארון ובודאי היו נוהגים במו קדושת שלא יעשו בהם מלאכה, לכן כתוב וכל חיש אשר נמלא אתו משום דמקטן לא היו מקבלין דאילו מקנה לאחרים מן התורה ולא מסר ללבוז (ויעוין בשעה"מ הלכות שקלים לענין קטן ששקל באורך), אבל עלי שמים כתוב וכל אשר נמלא אתו עלי שמים לכל מלאכת העבודה שהי' לכל המלאכה והיו נוהגים בו איסור מאבותיהם אס כן הוי לקטנים וזאת גמור שקבלו מעמיהן לאורך מלאכת הקדש וזוה אף בקטן מועיל מן התורה כדברי תוס' בריש פרק בן סור"מ יעו"ש לכן לא כתוב חיש רק וכל אשר נמלא אתו אף קטן גם כן ודו"ק:

וכ"ח אשה חכמת לב בדידה טוו כו' וכל הנשים כו' טוו את העצים, מה דבתכלת וארגמן כו' כתוב

משך

ויקהל

חבמה

אהל מועד. וכיון שכן אתי שפירמה שעשה ההשגחה העליונה, שמה ישכן למינו את הוויס לעמודים, שלולא כן היו מתרעמים האנשים ששקליהם היו מחוץ למשכן מושב הכרובים, לכן להורות שלא עשה במכוון ולא יתרעמו עליו על שנתן אלו השקלים מחוץ למשכן [וכמו שאמרו סנהדרין דף י"ז הריני מטיל קנאה כו'] שכן להורות שהדבר שנעשה שלא במכוון לא רמיא אדעתיה ולכן שכתן. וזה כונת המדר פקודי עד שהוא יושב ומחשב שכן כו' התחיל יושב ומתמיה כו' מה עשה האיר הקב"ה עיניו כו' וויס לעמודים אותה עשה נתפייסו כל ישראל על מלאכת המשכן כו' שהיו רואים שעשה זה שלא במכוון ודוק:

ויעשו כל חכם לב כו' את המשכן כו' כרובים מעשה חושב עשה אותם וגבי פרכת ויעש את הפרכת כו' מעשה חושב עשה אותה כרובים וכן בלוי כתיב בלשון זה בפי תרומה, דפרכת כתוב מעשה חושב יעשה אותה כרובים, והענין דביריעות משכן היה העיקר הכונה לעשות לזורים נאים ובה היה לזר כרובים אבל בפרכת היה כונה אחרת, שהיה לריך להיות נגד מקום הכרובים שבארון, למען ידעו לכוון מקום הכרובים ובפרט במתן דם פר העלם דבר שלריך מקום הפרכת נגד בין הבדים וכן בהזאות יו"ט, ועיין משל"מ הלכות מעה"ק פ"ה ובמקדש האריכו ראשי הבדים והיו בולטין כמין שני דדי אשה, עיין יומא כ"ד בזה, וכונן כרובים אלו בלי שום לזר אחר נגד מקום הכרובים שעל הכפרת ודוק:

ויעשו חמשים קרסי זהב, פירוש שעשה הרבה חמשים ולא פחות מהן וכן בלוי בתרומה ועשית חמשים קרסי זהב, ובאהל ויעש קרסי נחושת חמשים, פירוש שלא הוסיף אף שהנחושת דבר קל לא עשה רק חמשים וכן בלוי ועשית קרסי נחושת חמשים המנין בסוף ופשוט:

וירחב את היריעות כו' בקרשים כו' ויעש קרסי נחושת חמשים לחבר את האהל, ובלוי כתיב שניהם שיה יעו"ש, ואולי משום דיריעות עזים היו מגולין מבחוץ שמכסה עורות חמשים לא היו רק על הגג, לכן הניח לחברן בקרשים למשה לבבדו, ונרמז זה בלוי שכתוב וחברת את האהל שהחזיר היה בשעה שהוא אהל, שכבר הוקם המשכן ופרש עליו היריעות עזים ונעשה אהל, אבל משכן כתוב וחברת את היריעות בשעדין, אינו משכן רק והיה המשכן אחד, אבל כ"ז שלא הוקמו הקרשים מוצר כבר המשכן וכן עשה ודוק, ויעוין חוספות שבה כ"ח: **ויעשו** קרסי נחושת חמשים לחבר את האהל, פירוש דבא קלים

והיה בקי אף מהלכוך יולד ענין גבוה וחדש, אשר אינו בפרטים רק בכלל וכמו שהביראה הכללית טוב מאל וכוונת וירא את כל אשר עשה והנה טוב כו' כן בישראל לכן הקדים המשכן ודוק:

משה נלמדה בתחילה כלים ולסוף משכן לכן כתוב גבי כלים אשר אתה מראה בימי פועלי עומדי, ובמשכן כתוב הראית לשון עבר שהנבואה מהמשכן היה מליור אלו מקודם כלים, ועיין צרכות כ"ה ע"א בזה ודוק:

מרבית העם להביא כו' אשר לזה ד' לעשות אותה, הענין, דהם לא היו מקדישין כדי שלא יבואו לידי מעילה וכמוש"א בוגין בחול ואח"כ מקדישין, רק קדושת בה"כ יש להן או כמו תפילין דהזמנה מלתא, אך זה הווי כמו טווי לאריג, כיון שמחוסר מלאכת העשייה, ובהא הזמנה לאו מלתא כדאמר בפרק בני העיר, אמנם ז"ל דעד כאן לא אמרו רק בהנך דהמלאה הלבשה והשיבה בבה"כ לכן טווי לאריג ליכא למ"ד ואם תעשה התפילין אשה דאזנה מלה ג"כ כשרי, לכן מחוסר מעשה האריגה והטויה לא הוי הזמנה, אבל כאן דהמלאכה לזה ד' לעשות אותה ודוקא מי שהוא מלה אבל אחר אינו רשאי לעשות, ועשייתה לגבי דידעו הוי גמר מלה והראיה שהיה מקופל, איכ הטויה גופא הוי הזמנה ואסור לשנותה לזורך הדיוט, דבעשייה דידעו נגמר מלתא לגבייהו ודוק היטב:

ויעבירו קול במחנה כו' אל יעשו עוד מלאכה לתרומת הקודש ויכלא העם מהביא.

פירוש דאם יזמינו אותם למלאכת הקודש תו הוי הזמנה מילתא, ואפילו למ"ד הזמנה לאו מילתא הוא דוקא במשמתי קדושה, הא בקדושה עלמה כמו ראוות הזמנה מילתא כמוש"כ הפוסקים דילפינן מעגלה ערופה לכן אפילו בבתיים לא יעשו במלאכה כו'.

הנה אמרו דלענין רה"ר צעי שיהיו ששים רבוא בוקטין בו, ובפ"ק דעירובין דף ו' פירוש בחס' דעיקר קאי על מנין המפורש בחורה יעו"ש, וכונתם דכתיב בבהעלותך שש מאות אלף רגלי העם כו' אלמא דקפיד אזה, והנה המותר על שש מאות אלף היו שלשת אלפים וחמש מאות וחמשים, לא היו מגיעים לרבוא, לכן כללות המנין שש מאות אלף היו שקליהם לעמודי המשכן, אבל מה שאינו מגיע לרבוא המה האלפים הנותרים היו שקליהם וויס לעמודים בחצר אהל מועד ולכן אמרו בפרק שלשה שאכלו צרבוא אומר אלקי לבאות יושב הכרובים שפחות מרבוא אינו במשכן אהל מועד ששם יושב הכרובים רק בחצר

משך

ויקהל

חכמה

סדר 127

טבור. הפירוש עפ"י מה דמסיק בשבועות דקטרת אפילו לאחר שהושמה במחשבת אינה קדושה קדושת הגוף. ועיין ירושלמי שקלים ולפיכך לא נפסלה בלינה לא כן שמן המשחה קדש. עיי"ש ודוק:

ויעש את הכיור נחושת כו' במראות הזבחות כו'. הנה בלוי כתיב ועשית כיור נחושת לרחלה ונתת שמה מים. ובעשיה לא כתוב לרחלה. רק להלן בפקודי ויתן בו מים לרחלה. זה מורה שבין למדרש תנחומא. הובא ברש"י שלא ראה משה לעשות ממראות הנשים ואמר לו השי"ת שיעשה מהן שדבר זה הביא שיפרו וירבו ב"י והיו גן נעול לבעליהן. ולכן מזה הכיור ישתו הסוטות ונקטה ומרעה זרע. אי"כ גילה לו שמהמים ישתו הסוטות ולא יהיו לרחלה לבד אך גם לשמהיה. ולכן לא כתיב כאן לרחלה ודוק:

ורפאת לפון מאה באמה. ספר הכתוב שאף שהשי"ת בלוי התיר למדוד קלעי פאת לפון במדות פאת נגב. בכ"ז סרח הוא למדוד כל אחת בפני עצמה באמה. ועיין משי"כ בפ' תרומה ודוק: **ומסך** שער החצר. בפרשת תרומה בלוי כתיב כל עמודי החצר מחשקים כסף כו' ואדניהם נחושת. ונכלל גם עמודי המסך שזכר קודם. וכאן בעשייה כתוב כל קלעי כו' והמסך באנפי נפשיה ועמודיו. ולא נכלל ביחד מסך שער החצר עם הקלעים. יעוין. ונראה דכמו דאמרו בפסחים דלא נחקש שער נקמור מפני שהמזוירים יכניסו ידם לבהמות. וגם ביאה במקלט שמה ביאה והמורה התיירה. לכן במשכן שהיה נגד שער נקמור מסך שער החצר היה קיל קדושתו שמזוירים מכניסים ידם לחמן בהמות. וזה בעשייה שהיה לאחר העגל שהיו מזוירים (כמו שהבאתי לעיל) אבל בלוי שהיה קודם עשיית העגל כדפרש"י בפסוק ויתן אל משה ככלותו כו' ואז לא היו מזוירים בקרב ישראל וכדאמרו במדרש נשא פ' ו' מהיכן באה עליהם הטרעת ממעשה העגל. לכן נכלל המסך שער החצר ביחד עם הקלעים ועמודיהם ואדניהם נכללו כאחד ודוק בזה:

פקודי

ואלה פקודי כו' עבדת הלויים ביד איתמר כו' פירוש מנין כל הקדשים שנמסרו להלויים אבל לא מה שנמסרו לכהנים ולהן לא זכר מה שעשו בהוצב שהביאו רק הכסף והנחושת (יעוין) ראב"ע בשם הגאון) לפי שהוצב עוד לא ספרו למה שעשו הוא הַבְּנֵי הַקֹּדֶשׁ לאהרן בֶּן־אֶהֱרָאֵל ומוֹשֶׁה שֶׁאֲחֵרִי

דבאלים היו שוכנים ישראל במדבר והיו מדובקים בקרסי נחושת. אבל של זהב לא היו עושים לאהליהם. לכן קרסי זהב היו סתמא לשל גבוה. וסתמא לשל גבוה ואינו לריך לחשוב בעשייתן לשם גבוה דסתמן לשם הקדש הוא. לא כן בקרסי נחושת היה לריך להיות מחשבתן בעשייתן לשם גבוה לחבר האהל דסתמן להדיוט הוא. ויעוין ירושלמי שקלים ודוק בריש זכמים:

ויעש בללאל את הארון. מה דלא כתיב בכולהו בללאל משום ששאר הדברים עשו גם אחרים בבית עולמים וכן בבית שני ולעמיד. אבל ארון משנגזר עוד לא עשו אחר כי אין לעשות לו חותם אחרים. ורק ארון בללאל הוא שקיים לדורות ולא אחר. ודוק. ואולי דהקפיד הכתיב שלא יעשו לדורות ארון וכרובים רק זה שעשה בללאל.

ויתכן עוד. דאמרו כשבאוגוסט להיכל מלאו כרובים מעורים זה בזה כו' יעסקו בדברים האלה מיד הוילוס. וכוה דרשו במילתא על לא תעשו אלקי כסף. שאם עשו אותן של כסף הרי הן כאילו עשו אלקי כסף. ואי"כ חשב השי"ת שמה אחר שחטאו בעגל. שמה כשיעשה אחד את הארון יבוא להרהר איזה מחשבה זרה הנוטה לדרכי הטלמסאות ועלביהם. לכן בחר בבללאל שאבי אביו נהרג על אשר מיחה בעשיית העגל. אי"כ מלך החנוך והטבע שהוא שונא כל הנוטים אחרי ההבל ולויר שום דמות ותמונה וכל יבוא לשום מחשבה זרה כלל. ולכן כתב ויעש בללאל שהוא לבדו עשה את הארון בלי שום סיוע. וזוה יבואר שהשי"ת קודם עשיית העגל אמר ראה קראתי בשם בללאל כו' ואמלא כו' לעשות בכל מלאכה. וכשאמר משה לישראל כתוב לעשות בכל מלאכת מחשבת. ולפי שזה היה אחר העגל ואז המלאכה היה לריך להיות טעורה גם בהמחשבה שלא ירהרו שום יויר גשם ותבנית דמות כלל. וזה מלאכת מחשבת. שהמחשבה תהא טעורה וברורה ונקיה ודוק. ואולי כמו לזה במליצת הנוראה דנפיק בגוריא מבקעה ודוק: **הנה** בארון לא נזכר בתים לבדים. ובשולחן ומזבח כתיב בתים לבדים. משום שבית הוא העשוי לדירה שפעמים הוא בתוכו ופעמים אינו. ויולא מן הבית. לכן בכל הנך שאין בו קבועין לעולם כתיב בתים לבדים בתים לבדיתים. ולכן כתיב אחר כך ויעש את הבדים. אבל בארון שקבועים בו לעולם לא כתיב בתים לבדים. ולכן כתיב ויעש דבי עלי שטים שלא הזכיר קודם. ולא נאות למיכתב את הבדים ופשוט: **ויעש** את שמן המשחה קדש ואת קטרת הסמים

משך

פסודי

חכמה

כאשר לזה ד' את משה בפרט שעשה לשם לוי ד'
את משה ודוק:

אבני זכרון לבני ישראל. שיזכרו בני ישראל ששמותם
חקוקים באבן לפני ד' ויתבישו לעשות עבירה.
וכמו שאמרו גבי יוסף עתידין אחיך שיכתבו על
אבני אפר כו' סופה ל'ז והיה לבבם דבוק לד'
שיזכרו מעלתם שהם נושאים את הכבוד:

ויעשו פעמוני זהב טהור. בגה בלוי בפי' תלזה לא
זכר טהור. וגרסה אף במקום שנאמר זהב
סתם היו רשאים לעשות זהב טהור רק כאן אתי
לדרשא דפעמונים העשויים לתכשיט בגדים טהורים
רק כשהן משמיעים קולי היינו זוג עם ענבל דהוא
משמיע קול דכלי מתכות טמא וכמו דמפרש בפרק
במה אשה דף ר"ח ע"ב ומפיק לה מקרא כל דבר
אשר יבוא באבן כו' לכן מספר שעשו פעמונים וענבלים
בדאמר בזבחים פ"ח לכן אמר שעשו פעמוני זהב
טהור למכלל דמקבלי טומאה וכמו דדריש מנחות דף
כ"ט יע"ש היטב, ובלוי כתיב וכשמע קולו וע"כ
דיעשו זוג וענבל ודוק, דמשום זה בלוי לא כתב טהור:
פעמון ורימון כו' לשרת כו' וכן בתלזה ופי' על
אהרן לשרת וכשמע קולו כו' אין הפירוש

שישרת בהם אהרן בקדש רק פירושו כמו ומן בגדי
השרד כו' עשו לשרת בקדש שפרש"י שהם משרתים
ומכסים הקדש בעת המסעות כן הפירוש כאן שהפעמון
ורמון ישרת לאהרן בבואו אל הקדש כמו שפירשו
בתוס' ישנים בשם ר"ח יומא דף ר"ב חז"נים כו'
לשליח הזה כמו שליח שמבשר שבא אהרן יע"ש
והנה הם משרתים לאהרן כמו שליח ופשוט:

הגה בויקרא כתיב בריחו וקרי בריחיו היינו להורות
על בריח התיכון שבו כתוב עשייה בפני עולמו
עלמו, ובפסוקי גבי הבאה כתיב בריחו וקרי בריחו
ג"כ כנ"ל, ובהקמת המשכן כתיב בריחו היינו משום
שהבריח התיכון לא הועיל נתינת משה רק בנס היה
עומד כדאיתא בשבת פרק הזורק יע"ש, וזה רמז נכון:
ויביאו כו' ואת קטרת הסמים ולעיל בויקרא ויעשו
כו' את קטורת הסמים טהור, לריך ביאור הא ק"ל
דכל מעשי הקטרת לריך להיות בקדש ואם פטמה
בחזן או בכלי חול פסולה יע"ש ר"ח הל' כלי המקדש
פרק ב' הל' ז' ואיך עשה בללאל טרם שהוקם המשכן
בחול את הקטרת ולריך לאמר כהרמזין ששך ויקטר
עליו קטרת סמים קאי על שבעה ימי המלוואים
שהקטיר משה שהי' זר ולכן נתפטמה שלא במשכן
ואז הי' דינו כבמה יע"ש תוס' פ"ג ד"ה בחלוק
שאין בו כו' אולם לפירוש רש"י לקמן שמריה וערביה
כמוש"ז

שאמרי זה אמר שרקעו פחי זהב וקללו פחילים ושרשרת
זהב וטבעות זהב ומשכיות זהב והבגדי הקדש לא
נמסרו להלויים רק. לאהרן ולבניו. ופשוט:

משכן העדות. הנה ביארתי לעיל לררן מוכרח
להיות בו העדות והמשכן אימת הוא נחשב
לאזהל מועד לאסור הבמות רק כשיש בו לררן כדתיא
תיספתא סוף זבחים איזוהי במה גדולה אהמ"ע נותן
כדרכו אין לררן נחון שם וזה שאמר שדין משכן יש
לו רק כשהוא משכן העדות שהעדות נחון בו ויעין רמב"ע:
משכן העדות עדות לישראל שמחל הקב"ה על
מעשה העגל עבודת הלויים כו' שאף שמחל
לישראל מכל מקום להבכורים לא החזיר כהונתם וכמו
דאמרו בהן שזבח לעו"ג אין קרבנו ריח נחוח אפילו
אם שב הרי הן כבע"מ דאינו מועיל תשובה ודוק:
וידי זהב התנופה. בלוי לא כתב רק תרומה וכאן
כתוב בזהב ובנחשת התנופה ולא בכסף ובויקרא
כתוב תנופה זהב לד' דכלים שנסתמשו בהן הדיוט
לא ישתמשו בהן לגבוה יע"ש ירושלמי יומא לכן כאן
שהתייב אותן שרי כמו"ש המגן אברהם סי' קמ"ז
ותנופה כאן במעלה שהוקף משל הדיוט לתשמיש גבוה
וזה כאן בזהב שכתוב חת ונזם וטבעת וכמו דברים
שכן היו לתשמיש אדם והנזם ללורך גבוה וכן כתוב
כאן נחשת התנופה משום שכתוב שעשו הכיור וכמו
ממראות הנובאות כו' לכן כתוב נחשת התנופה, אבל
כסף אין כתוב כלים לכן לא כתוב כסף התנופה
ודוק, כי התנופה כאן אינו כמו בכל מקום שהוא
על המוקף ביד רק על המעלה לבד וזה אחי:

ובן התכלת וכו' עשו בגדי שרד וכו' כאשר לזה
ד' את משה בכל מלאכת המשכן לא נזכר
בפרטיות כאשר לזה ד' את משה, רק בהבגדים נזכר
כאשר לזה ד' את משה. יתכן משום דהבגדים היו
של כלללים שש ולא היו מותר רק ע"פ לוי
ד' את משה שנביא אחר אינו יכול לעקור את דבר
ד' שלא ללבוש כלללים, או יתכן משום דאמרו בפרק
הקומץ רבה דלא יעשה אדם תבנית מנורה תבנית
היכל מלא תעשון אתי כו' אבל בגדי כהונה אין
בהן לאו בעשייתן להדיוט כיוולא בו ויכול לעשותן
הרבה, ולכן המשכן ושולחן ומנורה סתמא לשמן קיימי
ולכן אינו לריך לומר שהוא עושה לשמה, אבל הקך
לאו סתמא לשמן קיימי ובפרט לפי מש"כ תוספות
ריש זבחים דף בגט אשה שזינתה לאו להתגרש בגט
זה קיימא, איכ' הכא לאו להסתמש בבגדים אלו קאי.
לכן לריך שישמש לשמן, וכמו דבפי' באזכרות קידוש,
הרבה הארכתי בזה במקרא, ולכן כתוב בכל בגד

נראה דבר"ה פרק ראוהו ב"ד אמר דאין כ"ג נכנס בבגדי זהב לפניו משום שאין קטיוגר נעשה סניגור ודוקא מידי דהקרבנה יעו"ש לכן אמר מוצח הזהב, אף דזהב קטיוגרי מ"מ עיקרו אינו לכפרה דרס הכפודים אחת בשנה, אבל עקרו הוא לקטרת הסמים דאינו לכפרה ודו"ק:

וְנָתַתָּ את מוצח הזהב לקטרת. פירוש, מוצח שנעקר מקטירין קטרת במקומו, אמנם זה דוקא במקדש שהיה המקום קדוש, אבל במשכן שהיה מטלטל ממקום למקום ונמשח המשכן אבל המקום לא היה קדוש כמוש"ב במ"א צ"ל תרומה, לכן אם נעקר המוצח אין מקטירין במקומו, לכן גבי עש' לא כתב לקטרת רק גבי הקמה שבמדבר רק המוצח לקטרת אבל מקומו אינו ראוי לקטרת וזה המוצח הוא לקטרת ודו"ק. כן דע דאף ע"ג דבגמ' לא נזכר מהיכן למד שמוצח שנעקר מקטירין במקומו נראה, דיליף דבשמן המאור כתיב צ"ל אמור ויקחו אליך כו' על הממורה הטעורה וכו' וכאן צ"ל תשא כתיב גבי קטרת ושחקת כו' לפני העדות בזהמ"ע כו' ולא זכר את המוצח לאחר על המוצח יקטירנה, לכן מורה לנו דרך מקומו מעכב אבל המוצח לא מעכב, דאם נעקר מקטירין במקומו וזה דיוק נכון, וכן ילפינן מקטרת הפנימי שאלו אין ארון מותן במקומו אבל דמים לא ילפינן ששם אינן גומרין הכפרה, עיין וצח"ס דף קצ"ו ילפינן מן מפנים ובדף כ"ב יעו"ש ודו"ק:

בגמ' יומא ר' יודא אומר מוצח ממולט ועומד באמלט עזרה כו' נמלא מוצח מכון כנגד היכל וכחמלי. נראה דר' יודא לטעמיה דאמר בזבחים דף י"ט דמוצח שטעה משה היה רחב עשר אמות וה' כמו המשכן שה' חללו עשר אמות וה' עומד פתח אהמ"ע, והקריסו סבר צ"ל הורק דהו' מלמטה עובין אמה ומלמעלה כלין והולכין עד כאלכב אם כן רק למטה עובין אמה וה' מלמטה מכבר עם בדים לשאת המוצח בהן וה' הבד יולא כשיעור אמה שישא אדם שרחבו אמה וה' מכון כנגד משכן וכחמלי וכן עשו צבית שני וזה ברור ועיין תוס' שבת שם ודו"ק: **וְדִיָּה** המוצח קדש קדשים, לעיל פירש כל הנוגע במוצח יקדש, שמקדים פסולים ליקרב, אבל רק בראוי לו כדאמר פרק המוצח מקדש את שראוי לו, את שאינו ראוי לו לא מקדש למעט קמלים שלא נתקדשו בכלי, אמנם כלי שרת ומוצח פנימי מקדש אף שאינו ראוי כדאמר בדף כ"ח יעו"ש, לכן המוצח הוא קדש לקדשים, הא הנך דלא קדשי כמו קמלים שלא נתקדשו בכלי אינם קדושים עליו ודו"ק, אבל בשאר

שאין בו כו', אולם לפירוש רש"י לקמן שחרית וערבית כמוש"ב צבקר כו' בהטיבו כו' יקטירנה, דעל אהרן קאי לריך לאחר איך פטמה בללאל בלא משכן על כרחין כריב"ל בירושלמי שקלים פ"ד הל' ג' דסבר פטמה בחולין כשירה יעו"ש ודו"ק, ובמנחות דף ט' למד על יליקה ובלילה שכשירה צור ומדכהונה לא צריא פנים נמי לא צריא כו' ולפ"ז הא איכא פטוס הקטרת דצריא פנים ולא צריא כהונה וע"כ דסבר ר"ל כריב"ל בירושלמי דפטמה בחול כשירה ודו"ק:

ביום החודש הראשון בחדש לחודש, יפלא דלפי משפטי הלשון היה לומר בחודש הראשון ביום אחד לחודש, ויום החודש הוא שם על ראש חודש וכאמור בשמאל ויהי החודש, מחר חודש, וא"כ מיותר לומר בחדש לחודש, וכן ביחזקאל מ"ו וביום החודש, לכן נראה דהפירוש כאן לא על ליון היום שהוא ערב ובוקר יום אחד, רק המכוון הוא על עלמות יום ולא לילה וביום של החודש אמר, ר"ל ולא בלילה, וזה דהקמת המשכן לא היה רק ביום, ועיין פ"ב דשבוטות י"ד מקרא אחרינא, אי נמי מכוון ביום הראשון שקביעות החודש יהיה ביום הראשון לשבת ולא יעברוהו, וכן אמרו ראשון למעשה בראשית ודו"ק:

וְנָתַתָּ את מוצח הזהב לקטרת לפני ארון העדות, הנה פשטא דקרא הוא על הקמתו במקום שהוא מכון לפני ארון העדות, אבל אי"כ הו"ל למיכתב לקמן גבי משה שהקים לפני הארון, ושם כתוב לפני הפרכת וכן כתוב בפרשה תולה שהיה לפני הפרכת, ונראה דהקדמונים מהם אמרו דטעם הקטרת הוא מ"פני שלא יהא ריח כבמקומות שמפטמין הבשר, ושורפין החלבים תמיד יום ולילה, ולכן להטיב הריח לזה לפטם הקטרת ולהריח בשמים, וכבר נזכר ע"ז דאי"כ מדה ומשקל ל"ל, ולמה חייבה כרת למפטם כמוסה, ולדעתי קטרת של ז' ימי המלוואים יוכיחו שעדיין לא קרבו קרבנות הרבה ופרקו בכל יום, וזה שאמר שלא תדמו שהקטרת הוא לצורך הבאים לחג, רק הוא לריח גיחות לצורך גבוה, וכמו שאמרו עבודה לורך גבוה, וזה ידוע להבאים בסוד ד' כמה פלאים מרומם בקטרת, ולכן אמר מוצח הזהב לקטרת לפני ארון העדות היינו שהקטרת יהיה לצורך שכינת כבודו אשר שכן על ארון העדות ששם יעד כבודו הסי"ת ודו"ק:

וְנָתַתָּ את מוצח הזהב לקטרת, פירוש שכל זמן שלא הקטירו עליו אין ראוי להזות עליו דמי הפך והשעיר כדאמר ריש פרק צ"ש, ולכן יכון שהוא לקטרת ופשוט.

וְהָא דלא אמר מוצח הקטרת כמו בפרשה דלעיל.

בשאר כלי המשכן כתיב והיה קדש שמקדש אף מי שאינו ראוי לו כקמלים שלא נתקדשו בכלי: **ומשחת** את הכיור כו' וקדשת אותו. לא כתיב והיה קדש כיור וכן בכה"ג כתיב והלשנת כו'. הענין מפני שלדעתי מי כיור אין מועילין בהן דנתנו לרחיצה ולהטות ולהניס וכן בגדי כהונה אין מועילין בהן דנתנו להטות בהן כדאמר קדושין נ"ג ודוק. **ורגלה** בפרק שני מדות אמר דמדות הלח נמשחו בין מצפנים בין מבחוץ ולכן בירוליהם קדוש. ולכן נראה דהכיור לזה השי"ת לתת בו מים ואחרי זה למושחו א"כ לא נמשח מצפנים רק מבחוץ ובו לא היו בירוליים דאין בירוליים למים. ולכן כתוב הכיור בפני עלמיו ולא נכתב בכלל כלי המוצא משום דהוא נמשח מבחוץ לבד. והוא נכלל בכלל כלים יעוין וזכרים נ"ט לפונה שיהא לפון פניו מכלים. וכיור כלי הוא רש"י ודוק: **ואת** בניו תקריב והלשנתם כתומה. ומשחת אותם כו' להיות להם משחתם וכו'. נראה דכמו דכתב הראב"ע שמה שנאמר ויזקק על ראש אהרן היה קודם לבישת המלנפת יעו"ש. כן אם נאמר שעשה יציקה ומשיחה על ראש של בניו היה טרם לבשו המגבעות ומלא שלבשו רק הכתומות והמכנסים כדאמרו מנין שלא יהא דבר קודם למכנסים (יומא כ"ג) רק שלא הלבישם משה כמוש"כ הרמב"ן אך הכתומות לבדן היה מלבישן והיה מושחין וכן מלאנו לתנאי דסברי דבהרמת דשן לא הזכיר רק מכנסים וכתומות משום שכשרה בשני כלים ונמשחו כן. ואח"כ כשלבשו כל הבגדים הזה עליהן ועל הבגדים. וזה מרמז המסורה יעוין בצבעה"ט דמשחתם בהם מוס בהם דבהרמה דכשרה בשני כלים כשרים בעלי מומין כדאמר ר"ל שם ביומא. ודוק בכ"ז:

כאשר משחת את אביהם. יתכן דעל מעלת אהרן לא היה משה מתקנא שהיה נביא ומלך וכה"ג. אבל על מעלת בניו אמרו על תקרב הלום ביקש לו ולזרעו כו'. וא"כ אולי לא ימשח אותם בשמחה רבה ובלב שלם. לכן אמר ומשחת אותם אותם מרלון גמור כאשר משחת את אביהם: **וייבח** ויתן את העדות אל הארון וישם את הבדים על הארון. לפלא הלא כבר כתוב שבללאל הביא הבדים בטבעות כמוש"כ ויבא את הבדים בטבעות על ללפות הארון כו'. וליבא למימר שעדיין לא נמשח והיה מותר להסירם רק שהביא לראות אם יהיו הטבעות לפי מדתם. א"כ קשה דכתיב לעיל וירכסו את החושן כו' אל טבעות האפד כו' ולא יוז החושן מעל האפד אפי"ג שעדיין לא נתקדשו עד

הזיית הדם ושמן המשחה. אולם המדקדק ימלא כי המה הבדים היו בטבעות משני ללעיו והיה אלל ללעיו. אולם בעת ההקמה היו מעמידין אותן על דפנות הארון ומשכבין אותן מלמעלה מעל הארון. ולכך כתיבא ויקח ויתן את העדות כו' וישם את הבדים על הארון. היינו שמתחלה היו על ללעיו ובעת הקמתו היה מניחן על הארון וזה עומק פשוט. אבל בפרשת במדבר כתיב ויבא אהרן ובניו בנסוע המחנה כו' ושמו בדיו. היינו ששימו אותם על ללעות הארון ולא יהיו מונחים על הארון. ובהו מסולק מה שמתהו ע"ז המוספות יומא דף ע"ב ע"א דיה כי כתיב עיי"ש. והנלע"ד כתבתי ודוק:

ויתן שמה מים לרחלה. פירוש. דמים חיים מוצעים הוי מידי דחוי לאדם לשחות. אבל מי גשמים מכונסים אינן ראויין לשתיית אדם רק לבהמה וכדאמר פרק עושין פסין לא התירו פסי ביראות אלא מים חים בלבד מידי דחוי לאדם. ולכן לשתיית סומה הוה אמינא דחוי לאדם. לכן אמר שנתן מים לרחלה והמה של שאר מיומות דלא קיימי לאדם ובחכמים החולקים על ר' ישמעאל דאמר מי כיור מי מעיין הם ודוק: **בהפטרתי**. אשר היה עם לבבך לבנות בית לשמי הטיבות כי היה עם לבבך רק

אחה לא תבנה הבית. הענין עפ"י מה דביארתי בדרוש במק"א דסובר ר"ח כהן גדול דעל הבית אין מקריבין ומ"מ בנות אסורין. וטעמו פרשתי דשמוני בניך כחולדה הדרה בעיקרי בתים שהשינה שורה בתכלית ההעלם כדאיתא בזה"ק דינקא באשמורה ג' דזהו התגלות. עד שזופיע אור ד' לעין כלי. בנ"א ובמות אסורין דהא בהעלם קדוש הבית כמו שהיה והבן. וטעמו נראה. דידוע מה שדרשו רז"ל על הפסוק טבעו בארץ שפריה שהשערים המה מעשי ידיו של דוד. ולכך לא שלטו בהם אויבים. ולכן במחשבה היה קבוע בלבו לבנות הבית. ושלכן נאמר הקדושה קיימת לעולם עולמים בתכלית ההעלם בחינת המחשבה של דוד קדישא. לכן אמר הטיבות כי היה עם לבבך. פירוש פועל יולא. הטיבות להקדושה שתהיה קיימת לעולמים בתכלית ההעלם. ולכך כתיב במלכים ט' והבית הזה יהיה עליון כל עובר עליו יסוס ושרק כו'. ולבית הזה ובדברי הימים ב' ז' כתיב והבית הזה אשר היה עליון לכל עובר עליו יסוס. הענין דכתובים בזה"ק ודוק. דרגא תתאה מנבואה כידוע. לכן בנביאים בדרגא עילאה כתיב והבית הזה יהיה עליון. שקדושתו קיימת אף בזמן שהוא חרב. וכל עובר עליו יסוס כו' לא כן בכתובים דהוא דרגא תתאה דהוא באתגליא כתיב והבית

הארון יעשו כמו שהיה בבית שני וכמו דאמרו בפי' הוי"ו לו אבן שתי ה' שם ומימות נביאים הראשונים ה' שם, ובסוף כוטה דוד ושלמה, עיי"ש, וכמו דרשו במנחות מקרא דמקדש הקודש בדף כ"ז וזה ברור מאוד ודו"ק, ומימות יאשי' נגזר הארון ויעוין בהלכות בהב"ח פרק ד' הל' א' ידע שסופו למד דו"ק, ולפי' ימזו מקום לארון לגזו שם ובמקומו נגזו:

והבית הזה אשר היה עליון פירוש ואינו עליון בקדושתו בעת חורבנו ודו"ק:

ואבנה הבית כו' ואשים שם מקום לארון ובדברי הימים ואשים שם הארון, יתכן דשלמה כיון שהיה מקום הארון קדוש בקדושת הארון לענין קטרת של יום הכפורים והואת בין הבדלים שאם יטול אויב

הפטרות

אינו חוזר אחר גמר דין, ועוד ונתנה לרעך הטוב ממך וא"כ לגבי ידידה טובה ושוב אינו חוזר אף קודם גמ"ד ומעתה וגלח ישראל לא ישקר ולא ינחם ודו"ק, **ובזה** חבואר מה דאמר הגמרא סוף נוזרי, שנאמר איך אלך ושמע שאלו והרגני שכבר היה עליו מורא בשר ודם, פירוש דבשלמא במלך מזה שום חשים עליך מלך שתהא אימתו עליך, אבל הכא כבר הוסר מאתו המלוכה וכמו שאמר שאלו ולא המלך שאלו, ואפי"ה נתיירא, ופשוט:

הפטרת פרשת החורש

וכי יעשה הנשיא נדבה עולה או שלמים נדבה לר', הקדים נדבה לעולה, שהמחנך עולה וילמא אחי לידי תקלה דימעול, לריך להביאה לעזרה ולקרות שם עולה עליה כהלל פסחים ריש אלו דברים, אבל בשלמים שאין בהם מעילה מחיים יכול להיות שם שלמים קודם ואחר זה נדבה לר' ודו"ק

הפטרת שבת הגדול

וערבבה לר' מנחת יהודה וירושלים כימי עולם וכו', הנה מתוק הוא דבר המתוק מלד עלמו, אבל ערב הוא דבר התמוזז ונתערב מתערבות מינים שונים שהיו מתבשרין זה מזה וכמו קטרת שהיה מעורב חלבנה עמהם ובכללותם היה ערב, ומנחה אינה באה בשותפין רק ביחיד שנאמר נפש, ולבור מביאין מנחה אחת, דכתיב בהו כל נפש הבאה לבית יעקב, שהיו עובדין לר' אחד וכן אחת, אבל בעשו כתיב נפשות, שהיו עובדין לע"ז הרבה כדאמר במדרש, וזה שאמר וערבבה לר' מנחת יהודה כימי עולם, שלא היה

הפטרת שקלים

ויקח כו' ארון אחד, הסמיכות כאלו כתוב ארון איש אחד רד"ק, וגראה משום דחששו למוסר על הבנין (יעוין ריש פרק כיוסי הדס) לכן כתוב בדברי הימים ויתנהו בשער בית ד' חולה, פירוש בשער ניקטור שלא נתקדש החלל (כדי שיכניסו המלורעים בהמות פסחים דף פ"ה ע"ב), ועוד משום שלקחו ארון איש אחד ולא ביטל להבנין, ועיין או"ח סימן קנ"ג ס"ק כ"ב ודו"ק, ועיין שקלים סוף פרק ששי צוה:

הפטרת זכור

ממיטב הבקר והלאן לזכות לר' אלקיך, פירוש שלא חישנין לרביעה, דכיון דהם ממיטב, והגרבעת נכשת בצשרי, עיין פרק אין מעמידין, ולכן אמרו גם אתה תתן בידינו זבחים ועולות ועשינו לר' דאם איתא דאקליה או דפלא לא היה נותן אותם, ובטול מזרים לעו"ג שלהם היה מועיל דלא היו בגדר לא פלא דהא נשתייר בעל לפון כדי להטעותם ודו"ק:

ויאמר אליו שמואל קרע ד' את ממלכת ישראל מעליך היום ונתנה לרעך הטוב ממך וגם גלח ישראל לא ישקר וכו', הענין דלטובה שאמר מתחילה רעה חוזר לטובה, ולרעה אינו חוזר מן הטובה שאמר תחלה, וגם בגמרא גזר דין אמרו בגמרא דביחיד אינו חוזר ובזיבור חוזר, עיין רה"ש, והקשה הטורי אבן הא בחזקיה נגמר הדין ואפי"ה חזר, ותיירך דמלך כפרתו כלבור לא בשעירה ואף לאחר גמר דין חוזר, לכן אמר שמואל לשאול, חרף קרע ד' ממלכת ישראל מעליך היום וא"כ אין שוב לך דין מלך, וביחיד